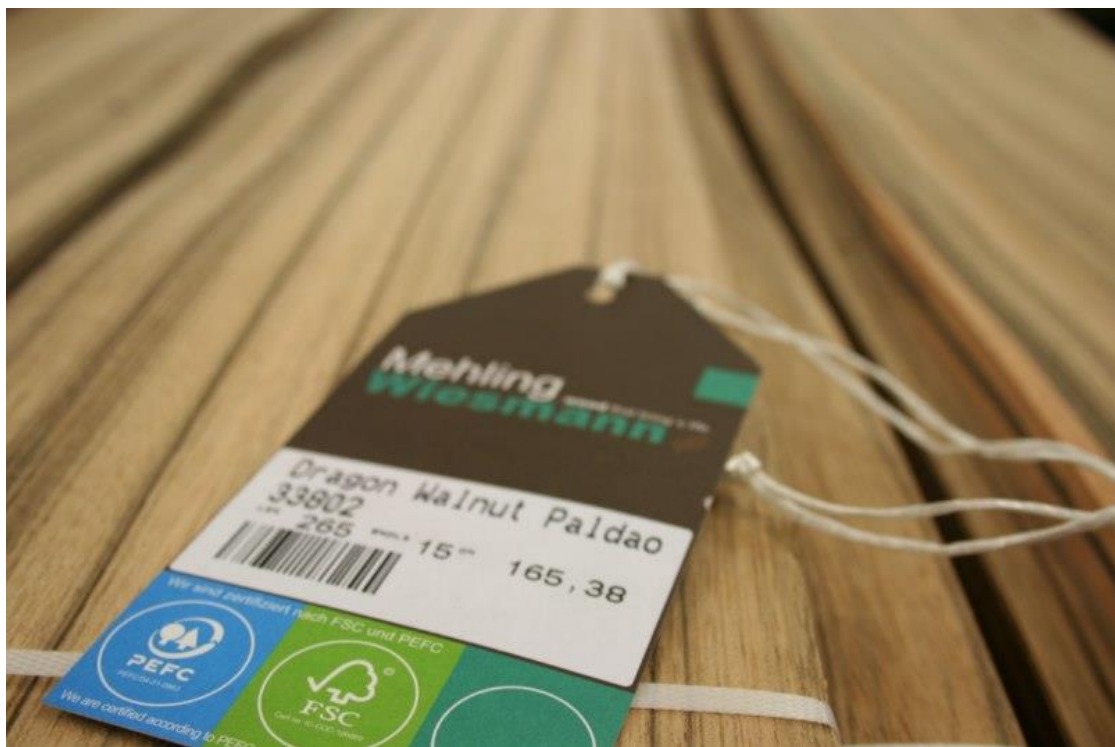

Duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt in 2015

Jan Oldenburger, Fons Voncken, Joyce Penninkhof en Mark van Benthem

Duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt in 2015

Jan Oldenburger, Fons Voncken, Joyce Penninkhof en Mark van Benthem

Wageningen, november 2016

Colofon

© Stichting Probos, november 2016

Auteurs: Jan Oldenburger, Fons Voncken, Joyce Penninkhof en Mark van Benthem

Titel: Duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt in 2015

Uitgever: Stichting Probos
Postbus 253, 6700 AG Wageningen,
tel. 0317-46 65 55, fax 0317-41 02 47
mail@probos.nl;
www.probos.nl

In opdracht van:

Ministerie Infrastructuur en Milieu
Ministerie van Economische Zaken
Initiatief Duurzame Handel

- Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking van deze uitgave is toegestaan mits met duidelijke bronvermelding.
- Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking is niet toegestaan voor die gedeelten van deze uitgave waarvan duidelijk is dat de auteursrechten liggen bij derden en/of zijn voorbehouden.

Stichting Probos aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Foto omslag: Mark van Benthem, Stichting Probos

Voorwoord

Het beleid van de Nederlandse overheid is erop gericht wereldwijd tot duurzaam bosbeheer te komen voor zoveel mogelijk bossen en daarover goede afspraken te maken. Onder duurzaam bosbeheer wordt bosbeheer verstaan waarbij het bos, bos blijft met gelijkwaardige aandacht voor ecologische, economische en sociale aspecten. Daartoe richt het beleid zich onder andere op het stimuleren van duurzaam bosbeheer in houtproducerende landen, het tegengaan van illegale houtkap en het stimuleren van het gebruik van duurzaam geproduceerd hout in Nederland, onder meer via het duurzaam inkoopbeleid van de overheid.

Na het interdepartementale Beleidsprogramma Biodiversiteit 2008-2011 was de Green Deal Bevorderen duurzaam bosbeheer, ondertekend op 20 juni 2013, één van de volgende stappen om duurzaam bosbeheer te stimuleren. De marktmeting duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt in 2015 is erop gericht in beeld te brengen wat het aandeel duurzaam geproduceerd hout is op de Nederlandse markt (in vergelijking met 2011 en 2013).

De binnen deze marktmeting toegepaste werkwijze en meetmethoden is in 2011 in nauwe samenwerking met de ministeries van Infrastructuur en Milieu (IenM) en Economische Zaken (EZ), IDH, FSC¹ Nederland, PEFC² Nederland, de Koninklijke Vereniging van Nederlandse Houtondernemingen (VVNH), de Nederlandse Bond van Timmerfabrikanten, de Emballage- en Palletindustrie Vereniging (EPV) en het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) tot stand gekomen. De Koninklijke Vereniging van Nederlandse Papier- en kartonfabrieken (VNP) is hierbij indirect betrokken geweest.

Het onderzoek is vanuit het ministerie van Infrastructuur en Milieu (IenM) begeleid door Maja Valstar en vanuit het ministerie van Economische Zaken (EZ) door Laura de Pundert.

Voor het vergaren van informatie is dankbaar gebruik gemaakt van de ondersteuning vanuit de diverse organisaties in de hout- en papiersector (o.a. Koninklijke VVNH, Koninklijk VNP, FSC Nederland, PEFC Nederland, IDH, NBVT, AVIH, EPV, VIGH en PRN). Grote dank gaat uit naar deze organisaties en alle bedrijven die aan deze monitor hebben meegewerkt; zonder hun medewerking zou dit rapport niet tot stand zijn gekomen.

Aan het project was een klankbordgroep verbonden die bestond uit: Paul van de Heuvel (Koninklijke VVNH), Corneel Lambrechts (Koninklijke VNP), Mark van Oorschot (Planbureau voor de Leefomgeving (PBL)), Laura de Pundert (ministerie EZ), Nienke Stam (IDH) en Maja Valstar (ministerie IenM). Wij danken de klankbordgroep voor hun feedback op het conceptrapport.

¹ Forest Stewardship Council (FSC)

² Programme for the Endorsement of Forest Certification (PEFC)

Samenvatting

Het beleid van de Nederlandse overheid is erop gericht wereldwijd tot duurzaam bosbeheer te komen voor zoveel mogelijk bossen. Het uitgangspunt is duurzaam bosbeheer met gelijkwaardige aandacht voor ecologische, economische en sociale aspecten. Daartoe richt het beleid zich onder andere op het stimuleren van duurzaam bosbeheer in houtproducerende landen, het tegengaan van illegale houtkap en het stimuleren van het gebruik van duurzaam geproduceerd hout in Nederland, onder meer via het duurzaam inkoopbeleid van de overheid.

Na het interdepartementale Beleidsprogramma Biodiversiteit 2008-2011 was de Green Deal Bevorderen duurzaam bosbeheer, ondertekend op 20 juni 2013, een van de volgende stappen om duurzaam bosbeheer te stimuleren. Binnen de Green Deal was afgesproken de effecten die voortvloeien uit acties die in het kader van de Green Deal worden uitgevoerd via monitoring inzichtelijk te maken. Als onderdeel van deze monitoring is voor de jaren 2013 en 2015 een marktmeting uitgevoerd om het marktaandeel van aantoonbaar duurzaam geproduceerde primaire houtproducten op de Nederlandse markt respectievelijk bij aanvang en na afronding van de Green Deal op 31 december 2015 vast te stellen.

Het hoofddoel van deze marktmeting is het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd, m.a.w. gecertificeerd, hout op de Nederlandse markt in beeld te brengen. Daarnaast is ook ingezoomd op specifieke doelstellingen en aandachtspunten met betrekking tot het overheidsbeleid, zoals hout uit tropische bossen en de toepassing van gecertificeerd hout binnen de burgerlijke en utiliteitsbouw (b&u) en de Grond-, Weg- en Waterbouw (GWW), sectoren waarop de overheid als opdrachtgever invloed heeft.

Binnen deze marktmeting is duurzaam geproduceerd hout gedefinieerd als hout dat voldoet aan het inkoopbeleid van de Nederlandse rijksoverheid. Sinds 2 juni 2014 betekent dit dat het hout (tijdelijk) moet voldoen aan 7 van de 9 inkoopcriteria, zoals vastgelegd de TPAS (Timber Procurement Assessment System). De Toetsingscommissie (TPAC) beoordeelt verschillende certificeringssystemen aan de hand van deze criteria. Deze tijdelijke aanpassing loopt tot december 2016 en gold dus voor het hele jaar 2015. Op dit moment zijn de certificeringssystemen FSC internationaal en PEFC internationaal (inclusief MTCS) geaccepteerd. Om zowel de overheid als verschillende (markt)partijen en organisaties inzicht te geven in de marktaandelen van verschillende certificatiesystemen, zijn de onderzoeksresultaten inzichtelijk gemaakt per afzonderlijk certificatiesysteem.

De volgende primaire houten productgroepen zijn in deze marktmeting meegenomen: gezaagd naaldhout, gezaagd tropisch en gematigd loofhout, plaatmaterialen, houtpulp (cellulose), papier en karton.

In lijn met de in 2011 breed vastgestelde systematiek is de bronbenadering gehanteerd. Dit wil zeggen dat wordt gemeten op het punt waar het hout en papier en karton voor het eerst als product op de Nederlandse markt wordt gebracht. Er zijn enquêtes verstuurd naar alle hout importerende houthandelaren, papierproducenten en papierimporteurs. Hiervoor is zoveel mogelijk samengewerkt met de verschillende brancheverenigingen. Daarnaast is gebruik gemaakt van de gegevens uit de rondhoutenquête die jaarlijks door Probos wordt uitgevoerd onder Nederlandse rondhoutverwerkende bedrijven en de door de VVNH beschikbaar gestelde en door Probos verzamelde jaarlijkse data uit de VVNH monitoring.

Resultaten

Uit de voorgaande marktmetingen is gebleken dat het marktaandeel duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt in 2005 13,3% bedroeg, in 2008 33,5%, in 2011 65,7% en in 2013 76,0%. In 2015 is een marktaandeel gerealiseerd van 83,3%.

De marktmeting duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt in 2015 levert de volgende resultaten op:

- *Aandeel duurzaam geproduceerd hout*
Het in 2015 op de Nederlandse markt gebrachte aantoonbaar duurzaam geproduceerde volume gezaagd hout en plaatmateriaal bedraagt 4.485.000 m³ rhe⁵. Dat is 83,3% van de totale verbruikte hoeveelheid gezaagd hout en plaatmateriaal in 2015 in Nederland. Het aandeel FSC is 45,6% en PEFC 37,6% binnen het totale Nederlandse verbruik van gezaagd hout en plaatmateriaal.
- *Resultaten per productgroep*
De marktaandelen aantoonbaar duurzaam geproduceerd binnen de verschillende productgroepen laten een grote variatie zien:
 - Gezaagd naaldhout: 85,5%
 - Gezaagd tropisch hardhout: 63,3%
 - Gezaagd gematigd loofhout: 33,7%
 - Plaatmateriaal: 88,2%
- *Vergelijking met 2013*
Ten opzichte van de voorgaande marktmeting over het jaar 2013 is het marktaandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd toegenomen van 76,0% naar 83,3%. Binnen het gezaagd gematigd loofhout heeft het marktaandeel aantoonbaar duurzaam de meeste groei gehad, van 20,7% naar 33,7%. Het marktaandeel binnen gezaagd tropisch hardhout, gezaagd naaldhout en plaatmaterialen is ook gestegen ten opzichte van 2013. Het volume dat met een PEFC-MTCS certificaat op de markt is gebracht is voor deze vergelijking zowel voor 2013 als 2015 als aantoonbaar duurzaam geproduceerd meegenomen.
- *Herkomst gezaagd tropisch hardhout*
De belangrijkste landen van herkomst binnen het totale volume gezaagd tropisch hardhout zijn:
 - Maleisië: 35,5%
 - Kameroen: 19,6%
 - Gabon: 13,7%
 - Indonesië: 8,7%
 - Brazilië: 6,9%

⁵ Rondhoutequivalent (rhe): heeft betrekking op de hoeveelheid rondhout die nodig is om een bepaald product te maken. Voor 1 m³ gezaagd naaldhout is bijvoorbeeld 1,35 m³ rondhout nodig.

- *Binnen het segment aantoonbaar duurzaam geproduceerd gezaagd tropisch hardhout, zijn de belangrijkste landen van herkomst:*
 - Maleisië: 47,3%
 - Kameroen: 13,1%
 - Gabon: 9,8%
 - Indonesië: 9,3%
 - Brazilië: 7,8%

- *Hout met certificaat voor duurzaam bosbeheer in de b&u en GWW*

Er is naar schatting in 2015 2.353.000 m³ rhe gezaagd hout en plaatmateriaal door de burgerlijke en utiliteitsbouw (b&u) verwerkt. Van dit volume is circa 91%, aan het begin van het bouwproces, als aantoonbaar duurzaam geproduceerd aan te merken. Door de GWW is in 2015 naar schatting 193.000 m³ rhe gezaagd hout en plaatmateriaal verwerkt. Van dit door de GWW verwerkte volume is 69% aantoonbaar duurzaam geproduceerd. De b&u en GWW verwerken respectievelijk 48% en 3% van het totale volume aan aantoonbaar duurzaam geproduceerd gezaagd hout en plaatmateriaal op de Nederlandse markt in 2015. Wanneer alleen wordt gekeken naar het totale volume gezaagd tropisch hardhout dat in 2015 op de Nederlandse markt is gekomen dan hadden de b&u en de GWW daarbinnen een aandeel van respectievelijk 46% en 32%.

- *Hout met een legaliteitsverklaring*

Het in 2015 op de Nederlandse markt gebrachte volume gezaagd hout en plaatmateriaal voorzien van een legaliteitsverklaring is 53.300 m³ rhe. Dat is 1% van het Nederlandse verbruik van gezaagd hout en plaatmateriaal in 2015. Het grootste aandeel binnen de legaliteitsverklaringen (68,1%) wordt ingenomen door FSC Controlled Wood (FSC CW).

- *Duurzaam geproduceerde pulp*

In 2015 kan 75,8% van de houtpulp (cellulose), die door de Nederlandse papier- en kartonfabrieken wordt ingezet, als aantoonbaar duurzaam geproduceerd worden aangemerkt.

- *Papier en karton met een certificaat voor duurzaam bosbeheer*

Er is in 2015 1.733.400 ton aantoonbaar duurzaam geproduceerd papier en karton op de Nederlandse markt gebracht. Deze hoeveelheid vertegenwoordigt een marktaandeel van 65,4% op de totale Nederlandse markt voor papier en karton.

- *Hout uit het Nederlandse bos*

Van de 541.000 m³ rondhout zonder schors (z.s.) geoogst in het Nederlandse FSC-gecertificeerde bos is circa 316.000 m³ z.s. door Nederlandse bedrijven verwerkt. Daarvan is uiteindelijk 26.100 m³ gezaagd hout en 1.400 m³ paalhout met FSC-certificaat op de Nederlandse markt gebracht. Circa 11.500 m³ z.s. is ingezet voor de productie van karton met FSC-certificaat. In 2015 was er in Nederland nog geen PEFC-gecertificeerd bos.

Inhoudsopgave

Colofon	3
Voorwoord	5
Samenvatting	7
Inhoudsopgave	10
1 Inleiding	12
1.1 Aanleiding	12
1.2 Doelstelling	12
1.3 Leeswijzer	13
2 Methode	14
2.1 Definitie duurzaam geproduceerd hout	14
2.2 Hout met een legaliteitsverklaring	14
2.3 Onderscheid labels (claims)	15
2.4 Bronbenadering	15
2.5 Scope van de studie	17
2.6 Landen van herkomst	18
2.7 Vaststellen houtgebruik in de b&u en GWW	18
2.8 Benaderde bedrijven gezaagd hout en plaatmateriaal	19
2.9 Papier en karton	20
2.10 Respons	20
2.11 Berekening van de volumes	21
2.12 Conversiefactoren	22
3 Resultaten hout	24
3.1 Aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt in 2015	25
3.2 Volume met legaliteitsverklaring op de Nederlandse markt in 2015	29
3.3 Rondhout uit het Nederlandse bos	31
3.3.1 Export en verwerking van FSC-hout uit het Nederlandse bos	31
3.3.2 In Nederland geproduceerd FSC- en PEFC-hout	31
3.4 Gezaagd naaldhout	33
3.5 Gezaagd tropisch hardhout	34
3.6 Gezaagd gematigd loofhout	39
3.7 Plaatmaterialen	41
3.7.1 Tropisch plaatmateriaal	43
3.7.2 Overig plaatmateriaal	47

3.8	Houtgebruik binnen de b&u en GWW	47
4	Resultaten pulp en papier	50
4.1	Verwerkte hoeveelheid pulp, rondhout en chips	51
4.2	Aantoonbaar duurzaam geproduceerd papier en karton op de Nederlandse markt	53
5	Conclusies en aanbevelingen	57
5.1	Conclusies	57
5.2	Aanbevelingen	59
6	Literatuur	63
	Bijlage 1. Conversiefactoren (CF)	64
	Bijlage 2. Nederlands hout- en papier-verbruik in 2015	65
	Bijlage 3. Beschrijving Productgroepen	66
	Bijlage 4. Voorbeeld inventarisatieformulier	67

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het beleid van de Nederlandse overheid is erop gericht wereldwijd tot duurzaam bosbeheer te komen voor zoveel mogelijk bossen en daarover goede afspraken te maken. Het uitgangspunt is duurzaam bosbeheer met gelijkwaardige aandacht voor ecologische, economische en sociale aspecten. Daartoe richt het beleid zich onder andere op het stimuleren van duurzaam bosbeheer in houtproducerende landen, het tegengaan van illegale houtkap en het stimuleren van het gebruik van duurzaam geproduceerd hout in Nederland, onder meer via het duurzaam inkoopbeleid van de overheid.

Na het interdepartementale Beleidsprogramma Biodiversiteit 2008-2011 is de Green Deal Bevorderen duurzaam bosbeheer, ondertekend op 20 juni 2013, één van de volgende stappen om duurzaam bosbeheer te stimuleren. De marktmeting duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt in 2015 is erop gericht in beeld te brengen wat de stand van zaken is na afronding van deze eerste Green Deal Bevorderen duurzaam bosbeheer.

1.2 Doelstelling

Het hoofddoel van deze marktmeting is het bepalen van het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout (gezaagd hout en plaatmateriaal) en het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd papier en karton⁴ op de Nederlandse markt in 2015. Leidend voor wat als aantoonbaar duurzaam geproduceerd mag worden beschouwd, is de status van deze systemen binnen het duurzaam inkoopbeleid van de rijksoverheid in de periode waarover de data verzameld zijn. Daarnaast biedt de monitor gelegenheid de voortgang te laten zien ten aanzien van specifieke beleidsvelden. Naar aanleiding hiervan zijn de onderstaande aanvullende onderzoeksgebieden geformuleerd:

- a. Na het in werking treden van de Europese Houtverordening (EUTR) in maart 2013 mag er geen illegaal hout op de EU markt worden gebracht. Daaruit kan de conclusie worden getrokken dat het berekenen van het aandeel hout op de Nederlandse markt met een legaliteitsverklaring niet meer relevant is. Desondanks wordt in deze marktmeting ook het marktaandeel gezaagd hout en plaatmateriaal dat met een legaliteitsverklaringen op de markt is gebracht, inzichtelijk gemaakt. Op deze manier kan onderscheid worden gemaakt tussen hout dat voorzien is van een legaliteitsverklaring en het overige hout. Dit onderscheid is van belang, omdat het marktaandeel van hout dat is voorzien van een legaliteitsverklaring in beperkte mate een beeld geeft van 1) het aandeel hout dat (mogelijk) op weg is naar aantoonbaar duurzaam geproduceerd en 2) in hoeverre van legaliteitsverklaringen i.h.k.v. de EUTR verplichtingen gebruik wordt gemaakt.
- b. Problemen met betrekking tot duurzaam bosbeheer hebben voor een groot deel betrekking op tropische bossen. Het aandeel duurzaam hout is daarom specifiek voor het tropische segment zichtbaar gemaakt. Daarbij is aansluiting gezocht bij onderzoeksvragen van the Sustainable Trade Initiative (IDH) en onderzoeksvragen van andere partijen.

⁴ FSC en PEFC hebben er gezamenlijk voor gepleit dat ook het aandeel duurzaam papier opnieuw in de marktmeting werd meegenomen.

- c. De rijksoverheid heeft zich als doel gesteld om met ingang van 2010 100% duurzaam geproduceerd hout in te kopen. De rol van de overheid als 'launching customer' is met name relevant in de b&u en GWW sector, waar de overheid een belangrijke opdrachtgever is. Het marktaandeel duurzaam geproduceerd hout in deze sectoren wordt daarom afzonderlijk in beeld gebracht..

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de gevolgde methodiek van dit onderzoek beschreven. Vervolgens worden in hoofdstuk 3 de resultaten gepresenteerd over de hoeveelheden aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout die in 2015 op de Nederlandse markt zijn gebracht. Dit hoofdstuk bevat tevens een paragraaf over het volume hout dat met een legaliteitsverklaring op de markt is gebracht, een paragraaf met de resultaten van de studie naar de landen van herkomst voor tropisch gezaagd hout en – plaatmateriaal, de oogst en verwerking van hout uit het Nederlandse FSC gecertificeerde bos en een paragraaf over de afzetmarkten van gezaagd hout en plaatmateriaal, zowel aantoonbaar als niet aantoonbaar duurzaam geproduceerd. Hoofdstuk 4 geeft de resultaten voor het marktaandeel duurzaam geproduceerd papier en karton met onderverdeling naar de diverse productgroepen. Tot slot worden in hoofdstuk 5 de conclusies en aanbevelingen gepresenteerd.

2 Methode

De tijdens deze marktmeting gehanteerde methode is in 2011 in een breed overleg met verschillende stakeholders tot stand gekomen. Voor een uitgebreide beschrijving van de totstandkoming van deze methode wordt verwezen naar Oldenburger & Van Benthem (2011). In de onderstaande paragrafen worden voor de volledigheid de belangrijkste elementen uit de methode, zoals de definities, nog een keer beschreven.

2.1 Definitie duurzaam geproduceerd hout

Binnen deze marktmeting is duurzaam geproduceerd hout gedefinieerd als hout dat voldoet aan het inkoopbeleid van de Nederlandse rijksoverheid. Sinds 2 juni 2014 betekent dit dat het hout (tijdelijk) moet voldoen aan 7 van de 9 inkoopcriteria, zoals vastgelegd de TPAS (Timber Procurement Assessment System). De Toetsingscommissie (TPAC) beoordeelt verschillende certificeringssystemen aan de hand van deze criteria. Deze tijdelijke aanpassing loopt tot december 2016 en gold dus voor het hele jaar 2015. Op dit moment zijn de certificeringssystemen FSC internationaal en PEFC internationaal geaccepteerd, inclusief MTCS. Om zowel de overheid als verschillende (markt)partijen en organisaties inzicht te geven in de marktaandelen van verschillende certificatiesystemen, zijn de onderzoeksresultaten betrokken op de afzonderlijke certificatiesystemen.

2.2 Hout met een legaliteitsverklaring

Na het in werking treden van de Europese Houtverordening (EUTR) in maart 2013 mag er geen illegaal hout op de EU markt worden gebracht. Daaruit kan de conclusie worden getrokken dat het berekenen van het aandeel hout op de Nederlandse markt met een legaliteitsverklaring niet meer relevant is. Desondanks wordt in deze marktmeting ook het marktaandeel gezaagd hout en plaatmateriaal dat met een legaliteitsverklaringen op de markt is gebracht, inzichtelijk gemaakt. Op deze manier kan onderscheid worden gemaakt tussen hout dat voorzien is van een legaliteitsverklaring en het overige hout. Dit onderscheid is van belang, omdat het marktaandeel van hout dat is voorzien van een legaliteitsverklaring in beperkte mate een beeld geeft van 1) het aandeel hout dat (mogelijk) op weg is naar aantoonbaar duurzaam geproduceerd en 2) in hoeverre van legaliteitsverklaringen i.h.k.v. de EUTR verplichtingen gebruik wordt gemaakt. De volgende legaliteitsverklaringen worden in de studie meegenomen: TLTV/Legal Trace⁵ (SGS), TLV (Control Union), OLB⁶ (Veritas), VLO/VLC⁷ (Smartwood), FSC Controlled Wood (FSC CW). Ook het volume hout dat met een CITES vergunning/certificaat is geïmporteerd wordt inzichtelijk gemaakt, omdat dit hout een aparte status 'Green Lane' heeft binnen de EUTR.

⁵ Timber Legality & Traceability Verification

⁶ Origine Legalité des Bois

⁷ Verification of Legal Origin & Verification of Legal Compliance

2.3 Onderscheid labels (claims)

Zowel FSC als PEFC voorzien in verschillende labels (claims). Voor FSC zijn dit FSC 100%, FSC Mix ...% en FSC Recycled. PEFC heeft PEFC certified (minimaal 70% uit PEFC gecertificeerde bossen) en PEFC recycled. Met behulp van deze labels (claims) wordt onderscheid gemaakt tussen producten die volledig bestaan uit hout afkomstig uit bossen die volgens het betreffende systeem zijn gecertificeerd en producten die voor een deel bestaan uit hout afkomstig uit gecontroleerde bron of deels of volledig bestaan uit gerecycled materiaal. Binnen de marktmeting wordt geen onderscheid gemaakt tussen deze verschillende labels (claims), maar is uitsluitend gevraagd of de producten waren voorzien van een FSC of PEFC certificaat. Indien het hout of papier is voorzien van één van beide dan wordt het als aantoonbaar duurzaam geproduceerd opgevat. Dat geldt dus ook voor de producten die volledig bestaan uit gerecyclede vezels (gebruikt hout of oud papier), wat met name van toepassing is voor papier en karton en in mindere mate voor spaanplaat.

2.4 Bronbenadering

Net als tijdens de eerdere marktmetingen over 2005, 2008, 2011 en 2013 is de bronbenadering aangehouden⁸. Dit betekent dat wordt gemeten op het punt waar het hout voor het eerst op de Nederlandse markt wordt gebracht. Dit houdt in dat:

1. Het geïmporteerde en/of geëxporteerde⁹ volume duurzaam geproduceerd gezaagd hout, plaatmateriaal, houtpulp (cellulose) en papier en karton¹⁰ in beeld is gebracht via de primaire importeurs.
2. Het door Nederlandse rondhoutverwerkers geproduceerde en op de Nederlandse markt gebrachte volume in beeld wordt gebracht.

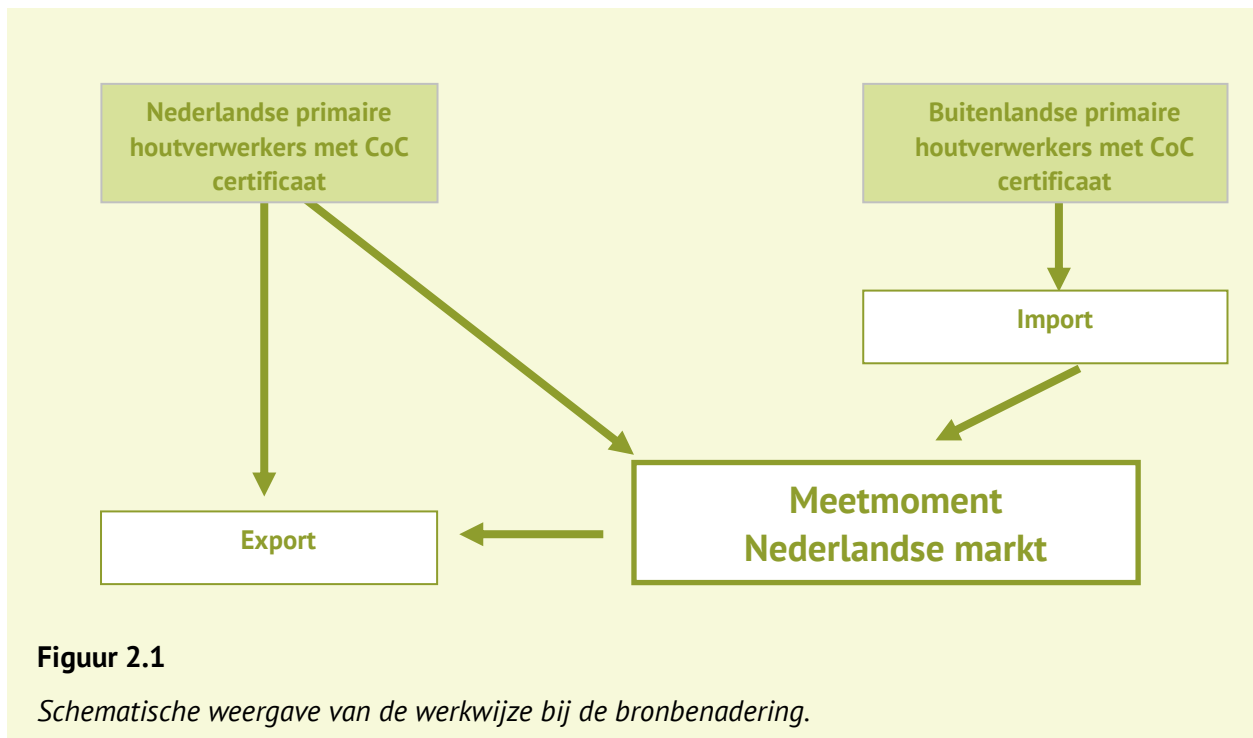
Met de term bronbenadering wordt niet bedoeld dat de oogst van rondhout uit het bos als vertrekpunt wordt gehanteerd. In dit onderzoek worden namelijk de producten die door de Nederlandse rondhoutverwerkers op de Nederlandse markt zijn gebracht in beeld gebracht. Door zowel het rondhout als de producten gemaakt van hetzelfde rondhout mee te nemen, ontstaat dubbeltelling. Figuur 2.1 geeft de werkwijze van de bronbenadering schematisch weer.

Vervolgens is het marktaandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout en papier en karton op de Nederlandse markt berekend door productie plus import minus export, te delen door het totale Nederlandse houtverbruik aan de betreffende producten.

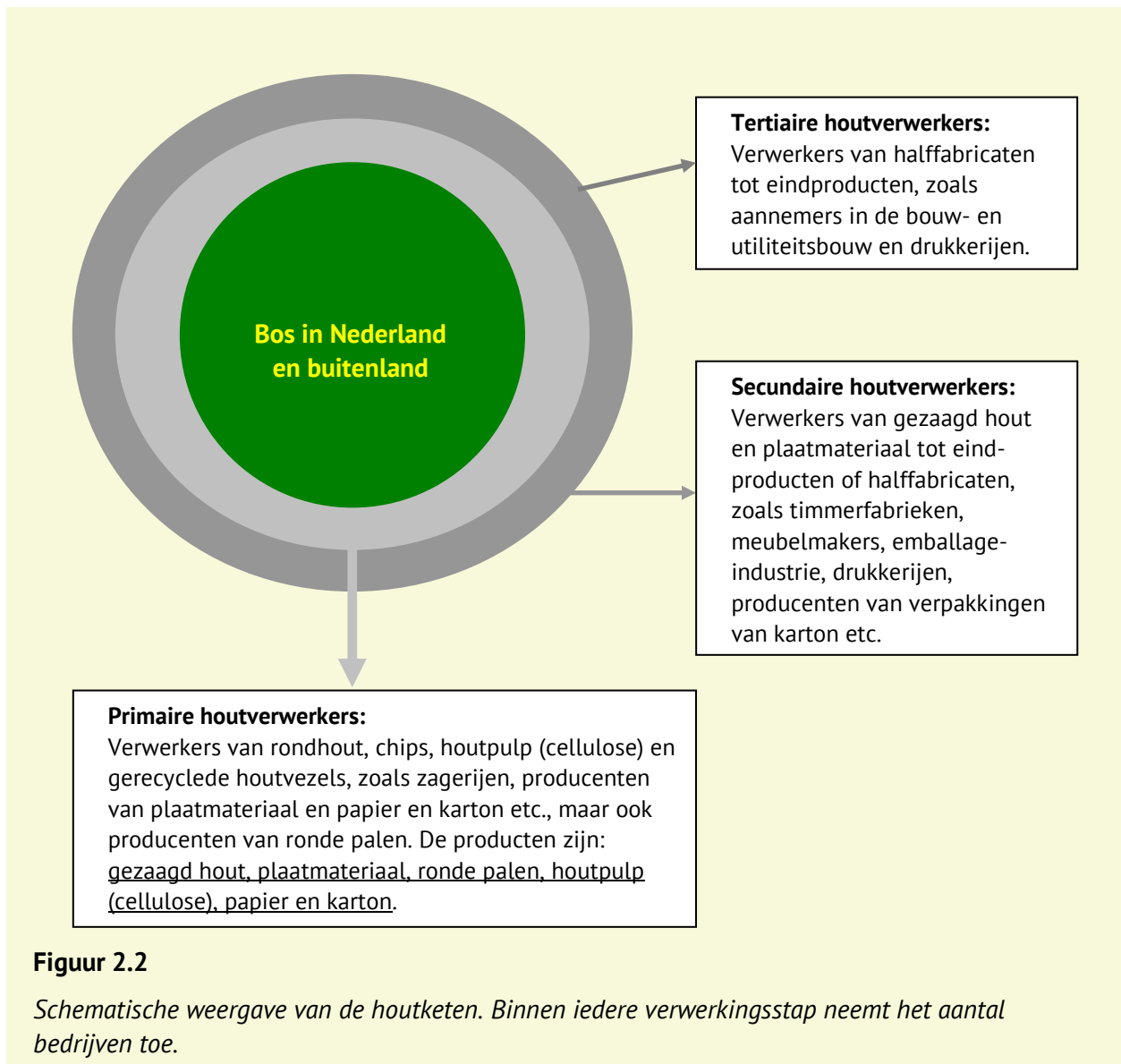
⁸ Oldenburger & Leek, 2006, Oldenburger *et al.*, 2010, Oldenburger *et al.*, 2013 en Oldenburger *et al.* 2015

⁹ Door ook het geëxporteerde volume in beeld te brengen, wordt meer duidelijkheid verkregen in de hoeveelheid die daadwerkelijk op de Nederlandse markt is terechtgekomen.

¹⁰ In vellen en rollen.

Producten (gedeeltelijk) vervaardigd van gerecyclede grondstof (gebruikt hout of oud papier) zijn in de studie inbegrepen. Import kan worden verricht door een houthandelaar, maar ook rechtstreeks door secundaire houtverwerkers, zoals bijvoorbeeld timmerfabrieken, meubelmakers, drukkerijen en bedrijven uit de emballagesector (zie figuur 2.2). Om het volume duurzaam geproduceerd hout en papier en karton op de Nederlandse markt in beeld te brengen, zijn de Nederlandse primaire houtverwerkers, de importeurs van primaire houtproducten en de importeurs van gerecyclede grondstof bevraagd.

2.5 Scope van de studie

Binnen de marktmeting zijn primaire houtproducten in beeld gebracht. Onder primaire houtproducten worden de volgende productgroepen verstaan: gezaagd hout, plaatmateriaal, ronde palen¹¹ en papier en karton (inclusief producten die zijn gemaakt van gerecyclede houtvezels). De totale markt en het berekende marktaandeel hebben dus alleen betrekking op de primaire houtproducten. Een gedetailleerde beschrijving van de verschillende productgroepen is te vinden in bijlage 3.

¹¹ De ronde palen zijn niet in de resultaten van deze markt meting meegenomen.

Kant-en-klare houtproducten zijn, net als tijdens de eerdere marktmetingen, niet in de generieke marktmeting en de gepresenteerde volumes meegenomen. Kant-en-klare houtproducten zijn bijvoorbeeld tuinschermen, deuren en kozijnen, (tuin)meubels, vogelhuisjes, pallets en kisten etc. Tijdens de marktmetingen van 2005 en 2008 zijn pogingen gedaan het volume kant-en-klare houtproducten van duurzame houtvezels in beeld te brengen. Dit bleek niet haalbaar vanwege de grote diversiteit aan producten en problemen voor de bedrijven bij het bepalen/omrekenen van het houtvolume in deze producten.

2.6 Landen van herkomst

In deze marktmeting is uitsluitend voor het gezaagd tropisch hardhout en tropisch plaatmateriaal het land van herkomst in beeld gebracht via de bedrijven die gezaagd tropisch hout en/of tropisch plaatmateriaal importeerden. Het voornaamste doel hiervan is om de impact van inspanningen tot verduurzaming van de houtstroom uit de tropische landen inzichtelijk te maken.

2.7 Vaststellen houtgebruik in de b&u en GWW

Tijdens de voorgaande marktmeting over het jaar 2013 is inzicht verkregen in het houtverbruik binnen de diverse afzetmarkten waarbinnen de importeurs en houtverwerkende bedrijven hun product hebben afgezet¹². Daarbij is onderscheid gemaakt tussen de afzet van het totale volume hout en plaatmateriaal en het volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd. Op deze manier kan worden vastgesteld binnen welke afzetmarkten veel of juist weinig aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout wordt toegepast. De volgende verdeling in afzetmarkten is aangehouden:

1. *Emballage-industrie*: gezaagd hout en plaatmateriaal voor pallets, kisten, kratten, haspels etc.;
2. *Meubelindustrie en interieurbouw*: gezaagd hout en plaatmateriaal voor meubels, wanden, plafonds, vloeren, stands etc.;
3. *Timmerindustrie*: gezaagd hout en plaatmateriaal voor kozijnen, deuren, gevelelementen, trappen etc.;
4. *Overige houtindustrie*: gezaagd hout en plaatmateriaal voor prefab elementen, dakplaten, spanten, bergingen, profielen, tuinhuisjes, etc.;
5. *Burgerlijke en utiliteitsbouw*: (bewerkt) gezaagd hout en plaatmateriaal dat rechtstreeks naar de bouw gaat bijvoorbeeld steigers, schuttingen, bekistingen, kozijnen, daken, vloeren etc. (incl. onderhoudsdiensten);
6. *GWW*: gezaagd hout en ronde palen voor beschoeiingen, bruggen, sluizen etc.;
7. *DHZ en tuinsector*: hout voor de Doe Het Zelf (DHZ) sector (gezaagd hout, plaatmateriaal, kastplanken, profielen, keukens etc.) en voor de tuinsector (vlonders, schuttingen etc.);
8. *Particulieren*: gezaagd hout en plaatmateriaal dat rechtstreeks aan particulieren wordt geleverd;
9. *Overig*: bijvoorbeeld scheepsbouw en carrosseriebouw;
10. *Houthandel*: gezaagd hout en plaatmateriaal dat aan een collega houthandelaar en of bouwmaterialenhandel is geleverd en waarvan de uiteindelijke afzetmarkt niet bekend is.

¹² Oldenburger, J., C. de Groot. 2014. *Afzetmarkten van gezaagd hout en plaatmateriaal op de Nederlandse markt in 2013*. Stichting Probos, Wageningen.

De resultaten uit de studie naar de afzetmarkten¹³ vormen de basis voor het geven van inzicht in het houtverbruik binnen de burgerlijke en utiliteitsbouw en GWW in 2015 en het aandeel duurzaam daarbinnen. Vanwege het aantrekken van de economie kan de aannahme worden gedaan dat de verdeling van het hout over de marktsegmenten enigszins gewijzigd zal zijn ten opzichte van de situatie in 2013. De ontwikkelingen binnen de verschillende marktsegmenten zijn bepaald door gesprekken te voeren met een aantal importeurs van gezaagd hout en plaatmateriaal en gebruik te maken van de Nederlandse marktrapporten die zijn geschreven voor de International Softwood Conference 2016 (ISC 2016)¹⁴ en de bijeenkomst van de Committee on Forest Products and Forest Industries (COFFI) in 2016¹⁵.

2.8 Benaderde bedrijven gezaagd hout en plaatmateriaal

Voor het verkrijgen van een zo compleet mogelijk beeld van het volume duurzaam geproduceerd hout en papier zijn zoveel mogelijk importeurs van primaire houtproducten benaderd in de volgende productgroepen: 1) rondhout, 2) gezaagd hout en plaatmaterialen en 3) papier en karton. In deze paragraaf wordt per productgroep beschreven welke bedrijven zijn benaderd.

Rondhout

Voor het in beeld brengen van het verhandelde en verwerkte volume rondhout afkomstig uit Nederlands FSC-gecertificeerd bos¹⁶ en buitenlands FSC- en PEFC-gecertificeerd rondhout, is gebruikgemaakt van de Probos rondhoutenquête (Voncken, 2016). Middels deze enquête brengt Probos jaarlijks in beeld hoeveel rondhout er in het betreffende jaar in Nederland is verwerkt en geëxporteerd. Sinds 2006 wordt de bedrijven hierbij gevraagd aan te geven hoeveel rondhout zij met een FSC- en PEFC-certificaat hebben verwerkt. In de enquête worden de volgende sectoren onderscheiden: rondhoutzagerijen, producenten van houtvezel voor (met name) 'animal bedding', papier- en kartonproducenten, verduurzamers, producenten van houten (hei)palen en klompenmakers. De exporteurs van rondhout is gevraagd hoeveel Nederlands rondhout zij in 2015 met een FSC-certificaat hebben geëxporteerd. Om enig inzicht te geven in de benutting van het geogste hout uit het in Nederland FSC-gecertificeerde bos en in de toekomst mogelijk PEFC-gecertificeerde bos, is ook de houtoogst in 2015 in beeld gebracht via de gecertificeerde boseigenaren.

Gezaagd hout en plaatmateriaal

Het volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd gezaagd hout en plaatmateriaal wordt in de eerste plaats geïnventariseerd bij de leden van de brancheorganisaties die hun medewerking hebben verleend aan deze marktmeting, te weten: VVNH, EPV, VHN en NBvT. Daarnaast zijn er importerende bedrijven die niet zijn aangesloten bij een van deze brancheorganisaties. Deze bedrijven zijn geïdentificeerd met behulp van het overzicht van FSC- en PEFC- Chain of Custody (CoC)-gecertificeerde bedrijven in Nederland. Ook leden van groepslicenties en individuele bedrijven die onderdeel zijn van een multisite certificaat zijn meegenomen. Verder is nog een aantal bedrijven in de meubelindustrie en interieurbouw benaderd en enkele bedrijven die vloeren produceren. Bedrijven die geen importeur blijken te zijn noch lid zijn van een brancheorganisatie worden niet benaderd. Een voorbeeld van het inventarisatieformulier dat de bedrijven hebben ontvangen is opgenomen in bijlage 4.

¹³ Oldenburger, J., C. de Groot. 2014. *Afzetmarkten van gezaagd hout en plaatmateriaal op de Nederlandse markt in 2013*. Stichting Probos, Wageningen.

¹⁴ Niet gepubliceerd

¹⁵ <http://www.unece.org/fileadmin/DAM/timber/country-info/statements/Netherlands2016.pdf>

¹⁶ In 2015 was er nog geen Nederlands bos PEFC-gecertificeerd.

2.9 Papier en karton

In deze marktmeting is dezelfde methode gebruikt als voor het jaar 2013 en 2011.

Pulp- en papierproductie in Nederland

In samenwerking met de Vereniging voor Nederlandse papier- en kartonfabrieken (VNP) zijn alle leden gevraagd naar de ingezette grondstof (houtpulp (cellulose), chips, rondhout) uit aantoonbaar duurzaam beheerd bos en oudpapier en is de CoC-gecertificeerde bedrijven gevraagd naar de hoeveelheid producten die met certificaat is geproduceerd en hoeveel daarvan op de Nederlandse markt is gebracht. Daarbij is, net als tijdens de voorgaande marktmetingen, ook gevraagd naar de hoeveelheid gerecyclede vezel die is ingezet voor de productie van papier en karton.

Import van papier en karton

Voor de import van papier en karton zijn de bedrijven benaderd die jaarlijks aan Papier Recycling Nederland (PRN) hun papierverbruik rapporteren. Dit zijn Nederlandse bedrijven die jaarlijks grote hoeveelheden papier en karton verwerken. Deze lijst is aangevuld met leden van de Vereniging Golfkarton en leden van de VNP die naast de pulp- en papierproductie in Nederland ook kant-en-klare producten importeren. Daarnaast zijn nog enkele importerende bedrijven die niet zijn aangesloten bij een van deze brancheorganisaties benaderd. Deze bedrijven zijn geïdentificeerd met behulp van het overzicht van FSC- en PEFC-CoC-gecertificeerde bedrijven in Nederland. Het gaat om drukkerijen, uitgeverijen van dag- en weekbladen, producenten van verpakkingen van papier en karton, etc.

2.10 Respons

Tijdens deze marktmeting is de gerealiseerde marktdekking als respons gehanteerd. Deze marktdekking is berekend door per productgroep het totale (netto)¹⁷ geïmporteerde plus het in Nederland geproduceerde volume dat door de bedrijven is opgegeven te delen door het totale Nederlandse verbruik. De bedrijven is daarom niet alleen gevraagd naar het volume met een certificaat voor duurzaam bosbeheer of legaliteitsverklaring, maar ook naar het totale volume per productgroep.

De doelstelling vooraf was minimaal 70% marktdekking voor de totaalvolumes primair hout en papier en karton te realiseren. Na het versturen van een herinnering op de verzonden enquête is een groot aantal bedrijven telefonisch benaderd. Hierbij is prioriteit gegeven aan de bedrijven waarvan uit voorgaande marktmetingen bekend is dat ze een groot volume gezaagd hout, plaatmateriaal, papier of karton vertegenwoordigen.

¹⁷ Dit is de import minus het aandeel van deze import dat zonder verdere verwerking weer is geëxporteerd.

Tabel 2.1*Dekking markt per productgroep voor hout en papier en karton.*

Productgroepen	Marktdekking
Hout	
Gezaagd naaldhout	>90%
Gezaagd tropisch loofhout	>90%
Gezaagd gematigd loofhout	>90%
Plaatmateriaal	>70%
Totaal	>80%
Papier en karton	
Grafisch papier	>90%
Krantenpapier	>90%
Hygiënisch papier	>90%
Verpakkingspapier en -karton	>50%
Totaal	>70%

Na veel inspanningen is een marktdekking van meer dan 80% voor hout en een marktdekking van meer dan 70% voor papier en karton gerealiseerd. Daarmee is de doelstelling gehaald. Tabel 2.3 laat echter wel zien dat de 70% marktdekking binnen de productgroep verpakkingspapier en -karton niet is gerealiseerd. Desondanks kunnen, op basis van de in beeld gebrachte volumes, betrouwbare uitspraken worden gedaan over het marktaandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerde primaire houtproducten op de Nederlandse markt.

2.11 Berekening van de volumes

Om het marktaandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout en papier en karton te kunnen berekenen moet ook het totale Nederlandse verbruik worden bepaald. Het Nederlandse verbruik van hout, papier en karton bestaat uit de som van de binnenlandse productie en de import minus de export van gezaagd hout, plaatmateriaal en papier en karton. De totale Nederlandse productie van primaire houtproducten is afgeleid uit de Probos-rondhoutenquête. Voor de gegevens over de totale productie van papier en karton is gebruikgemaakt van de statistieken die de VNP jaarlijks publiceert. De cijfers over de import en export zijn afkomstig uit de CBS handelsstatistiek¹⁸ en de CEPI¹⁹ jaarcijfers. De marktaandelen voor hout en papier en karton zijn afzonderlijk berekend.

$$\text{Nederlands hout- of papier- en kartonverbruik} = \text{Productie} + \text{Import} - \text{Export}$$

De cijfers die de basis vormen voor het berekende Nederlandse houtverbruik en het Nederlandse verbruik van papier en karton zijn opgenomen in bijlage 2.

¹⁸ De CBS-handelsstatistieken voor hout en houtproducten voor het jaar 2015 vertoonden een aantal waarden die in dusdanig grote mate afweken van de waarden uit voorgaande jaren dat correctie noodzakelijk was. Daarom heeft Probos deze waarden net als in 2013 op basis van eigen ervaring gecorrigeerd.

¹⁹ Confederation of European Paper Industries.

2.12 Conversiefactoren

De totaalvolumes zijn voor hout omgerekend naar m³ rondhoutequivalenten (rhe) zonder schors. Dit is nodig om de verschillende productgroepen bij elkaar op te kunnen tellen en illustreert tegelijkertijd hoeveel hout uit het bos is gehaald. Een m³ rondhoutequivalent is de hoeveelheid rondhout die nodig is om een bepaalde hoeveelheid van een product te maken. De conversiefactor voor gezaagd naaldhout is bijvoorbeeld 1,35. Dit betekent dat er voor het verkrijgen van 1 m³ gezaagd naaldhout 1,35 m³ rondhout zonder schors nodig is en dat het resthout, (zaagsel, chips, etc.) dat daarbij vrijkomt, wordt ingezet voor bijvoorbeeld de productie van papier of plaatmateriaal. Het overzicht van de gehanteerde conversiefactoren is te vinden in bijlage 1. Deze conversiefactoren zijn gelijk aan de conversiefactoren, zoals gebruikt in de marktstudies over 2013 en 2011 en zijn gebaseerd op de internationaal gehanteerde conversiefactoren.

3 Resultaten hout

Allereerst worden hieronder de resultaten voor de totale markt van gezaagd hout en plaatmateriaal gepresenteerd. Vervolgens wordt ingegaan op de afzonderlijke productgroepen: rondhout, gezaagd naaldhout, gezaagd gematigd loofhout, gezaagd tropisch loofhout en plaatmateriaal.

Alle cijfers die betrekking hebben op de totale markt zijn weergegeven in m³ rondhoutequivalenten zonder schors (m³ r.h.e. z.s.).

De cijfers voor de productgroepen die in de paragrafen 3.3 tot en met 3.7 worden behandeld, zijn vermeld in product kubieke meters. Dat wil zeggen respectievelijk m³ rondhout, m³ gezaagd hout en m³ plaatmateriaal.

Het rondhout is in de marktmeting opgenomen om te laten zien op welke manier het rondhout uit het Nederlandse FSC-gecertificeerde bos als verwerkt product in de markt wordt gezet, hetzij in ons land, hetzij in het buitenland. Bij de verwerking van gecertificeerd rondhout gaat het om gezaagd hout dat als bouw-, tuin- en verpakkingshout op de binnenlandse markt komt en om pulp dat door Nederlandse papierfabrieken wordt verwerkt.

Bij de presentatie van de resultaten dienen vooraf de volgende opmerkingen te worden gemaakt:

- Berekening marktaandeel voor de totale markt. De benaderde bedrijven is dit jaar gevraagd ook het totale volume hout op te geven dat zij in 2015 hebben geïmporteerd en op de Nederlandse markt hebben gebracht. De meeste bedrijven hebben aan dit verzoek voldaan. Op basis van deze informatie is het mogelijk te bepalen welk gedeelte van het totale Nederlandse houtverbruik via de marktmeting in beeld is gebracht. Uiteindelijk is via de bedrijven, die gegevens hebben aangeleverd, een marktdekking van 88% gerealiseerd en is de aanname gerechtvaardigd dat het marktaandeel binnen de respons ook aangehouden kan worden voor het niet in beeld gebrachte volume.

3.1 Aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt in 2015

In 2015 is een volume van 4.485.000 m³ rhe aantoonbaar duurzaam geproduceerde gezaagd hout en plaatmateriaal op de Nederlandse markt gebracht (tabel 3.1). Dit volume vertegenwoordigt 83,3% van het totale Nederlandse verbruik aan gezaagd hout en plaatmateriaal. In 2013 bedroeg het marktaandeel 76,0%. Het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt is dus verder gestegen. Daarbij moet worden opgemerkt dat voor de correcte vergelijking het volume MTCS nu ook in de cijfers voor 2013 is verwerkt.

Tabel 3.1

Het totaal volume duurzaam geproduceerd gezaagd hout en plaatmateriaal dat in 2015 en 2013 op de Nederlandse markt is gebracht (in m³ rhe)²⁰.

		FSC	PEFC	Totaal	In %
Totaal	Totale markt 2015^{*21}			5.386.000	
	Met certificaat 2015	2.458.000	2.027.000	4.485.000	83,3%
	Totale markt 2013			5.052.000	
	Met certificaat 2013	2.057.000	1.784.000	3.841.000	76,0% ²²
Gezaagd naaldhout	Totale markt 2015			2.857.000	
	Met certificaat 2015	1.323.000	1.119.000	2.442.000	85,5%
	Totale markt 2013			2.688.000	
	Met certificaat 2013	1.120.000	1029.000	2.149.000	80,0%
Gezaagd tropisch hardhout	Totale markt 2015			399.000	
	Met certificaat 2015	152.000	100.000	252.000	63,3%
	Totale markt 2013			388.000	
	Met certificaat 2013	134.000	85.000	219.000	56,6% ²³
Gezaagd gematigd loofhout	Totale markt 2015			165.000	
	Met certificaat 2015	20.100	35.300	55.400	33,7%
	Totale markt 2013			213.000	
	Met certificaat 2013	25.700	18.300	44.000	20,7%
Plaatmateriaal	Totale markt 2015			1.966.000	
	Met certificaat 2015	962.000	772.000	1.735.000	88,2%
	Totale markt 2013			1.763.000	
	Met certificaat 2013	777.000	652.000	1.429.000	81,0% ²⁴

²⁰ Als gevolg van afronding kunnen de totalen afwijken van de som uit de kolommen.

²¹ De cijfers voor de "totale markt" zijn gebaseerd op de jaarlijkse Probos/CBS productie- en handelstatistieken voor hout- en papierproducten.

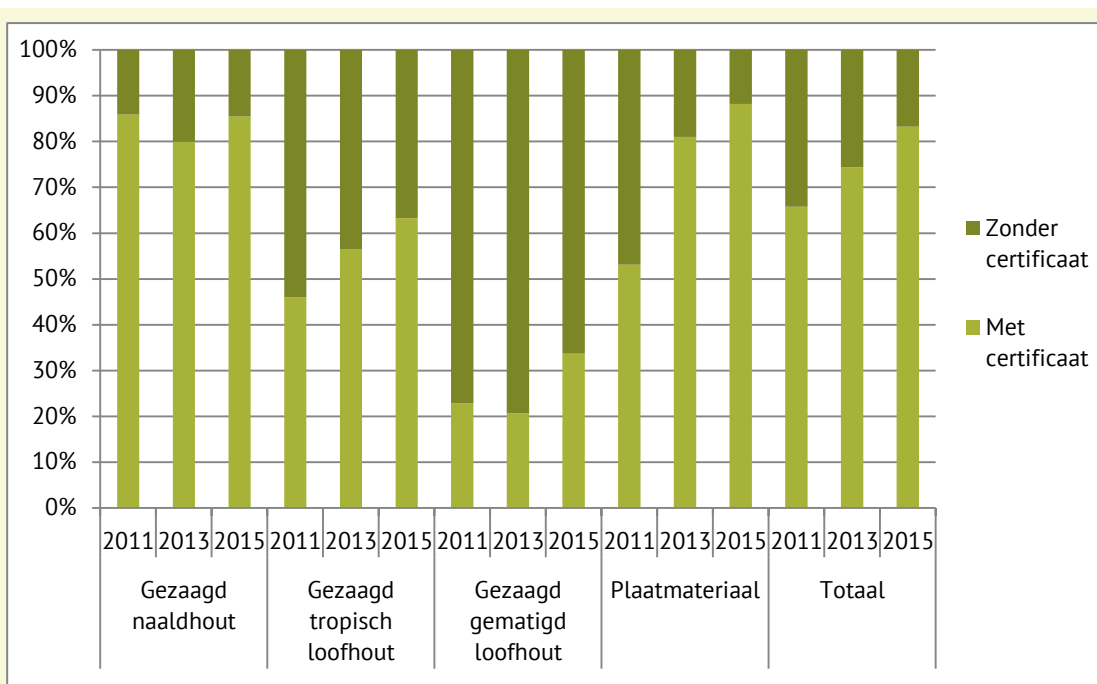
²² Inclusief MTCS

²³ Inclusief MTCS

²⁴ Inclusief MTCS

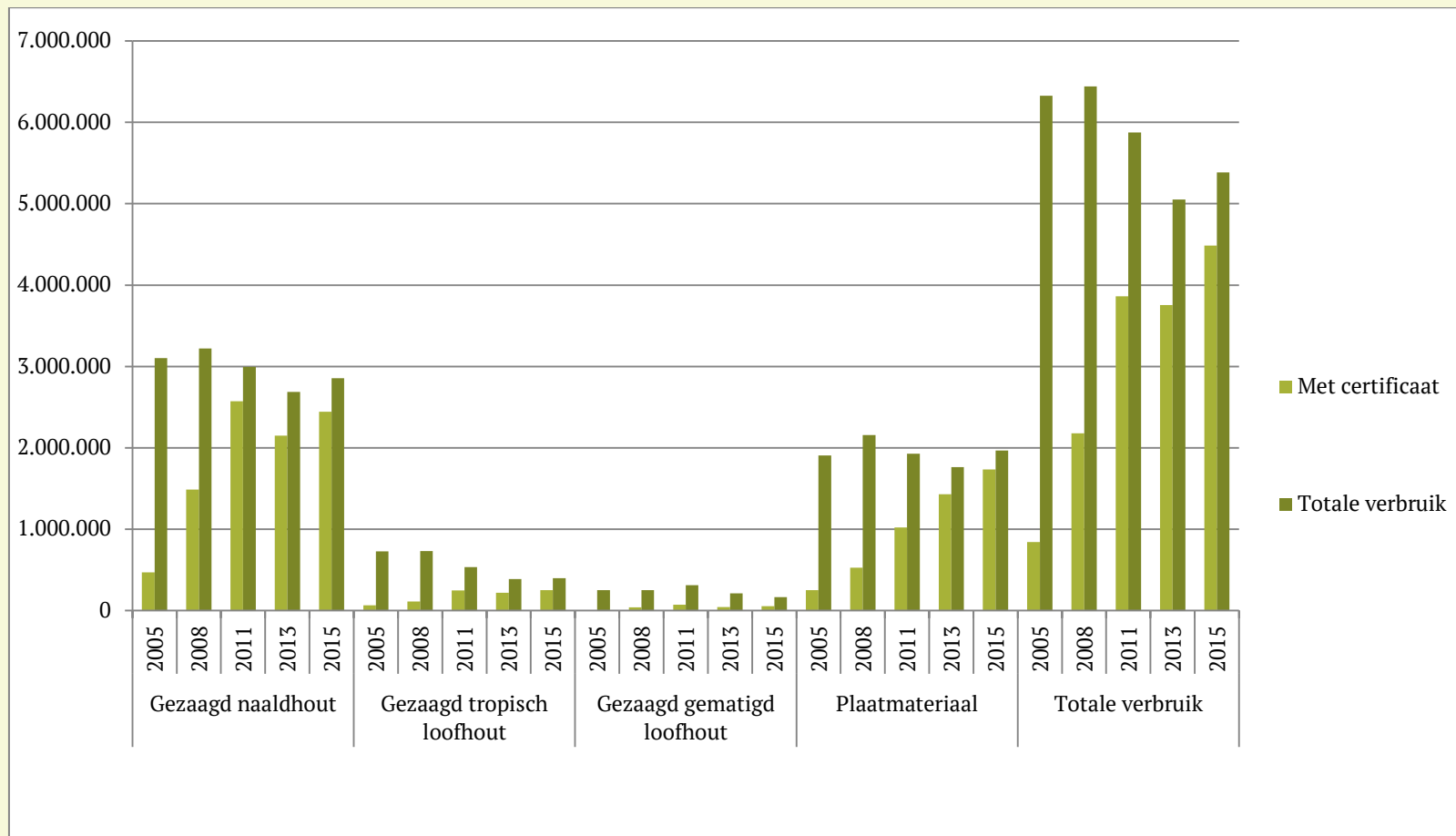
In tabel 3.1 staan de volumes per productgroep en per certificatiesysteem vermeld. Ter vergelijking zijn ook de resultaten uit 2013 in de tabel opgenomen.

Het marktaandeel duurzaam geproduceerd gematigd loofhout is procentueel het meest gestegen van alle productgroepen (13,0 procentpunt). Een gunstige ontwikkeling, omdat het marktaandeel binnen deze productgroep al jaren achterblijft. Het marktaandeel voor plaatmateriaal en gezaagd tropisch hardhout is met respectievelijk 7,2 en 6,7 procentpunt gestegen. Het marktaandeel voor gezaagd naaldhout laat met 5,5 procentpunt de minste stijging zien. In figuur 3.1 is te zien hoe het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt zich sinds de marktmeting van 2011 heeft ontwikkeld. Figuur 3.2 toont de ontwikkeling in het absolute volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt in de periode 2005-2015 in relatie tot het totale verbruik op de Nederlandse markt.

Figuur 3.1

De verhouding tussen het volume aantoonbaar duurzaam geproduceerde gezaagd hout en plaatmateriaal per productgroep en het overige volume op de Nederlandse markt in 2011, 2013 en 2015 (voor de vergelijking alle jaren inclusief MTCS weergegeven).

Figuur 3.2

De ontwikkeling van de absolute volumes aantoonbaar duurzaam geproduceerde gezaagd hout en plaatmateriaal per productgroep in relatie tot de totale volumes op de Nederlandse markt in de periode 2005-2015 (voor de vergelijking 2011, 2013 en 2015 inclusief MTCS weergegeven).

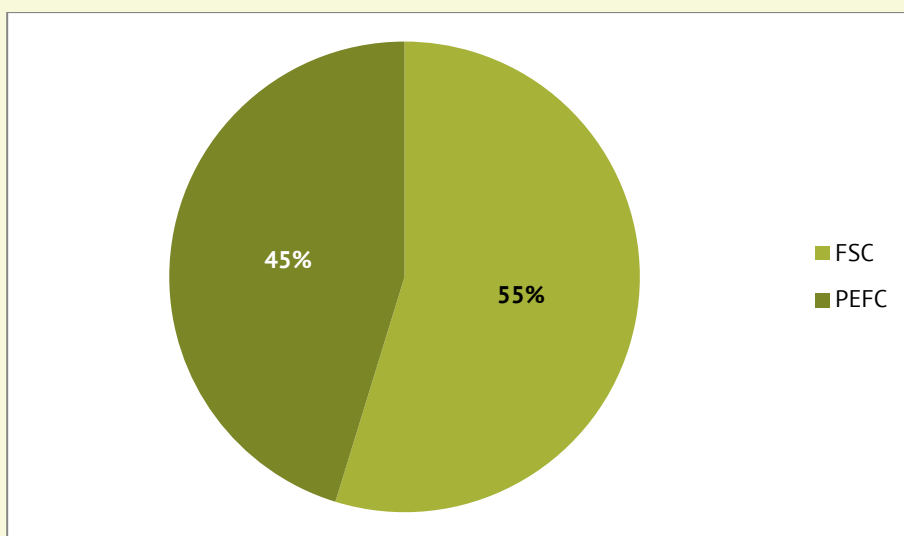
In tabel 3.2 zijn de gegevens van tabel 3.1 omgerekend naar percentages per certificatiesysteem voor duurzaam bosbeheer. In 2015 was 45,6% van het in Nederland verbruikte volume gezaagd hout en plaatmateriaal voorzien van een FSC-certificaat en 37,6% van een PEFC-certificaat.

Tabel 3.2

Het procentueel aandeel per certificatiesysteem in het totale volume gezaagd hout en plaatmateriaal dat in 2015 in Nederland op de markt is gebracht.

FSC	45,6%
PEFC	37,6%
Totaal	83,3%

Binnen het totale in 2015 op de Nederlandse markt gebrachte volume aantoonbaar duurzaam geproduceerde gezaagd hout en plaatmateriaal is het aandeel PEFC 45% en het aandeel FSC 55% (zie figuur 3.3). Deze verhouding is vergelijkbaar met de verhouding in 2013 (incl. MTCS). De grote verschuiving van FSC naar PEFC die tussen 2011 en 2013 heeft plaatsgevonden, heeft zich dus niet verder doorgezet.

Figuur 3.3

Het aandeel FSC en PEFC binnen het totale volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd gezaagd hout en plaatmateriaal op de Nederlandse markt in 2015.

3.2 Volume met legaliteitsverklaring op de Nederlandse markt in 2015

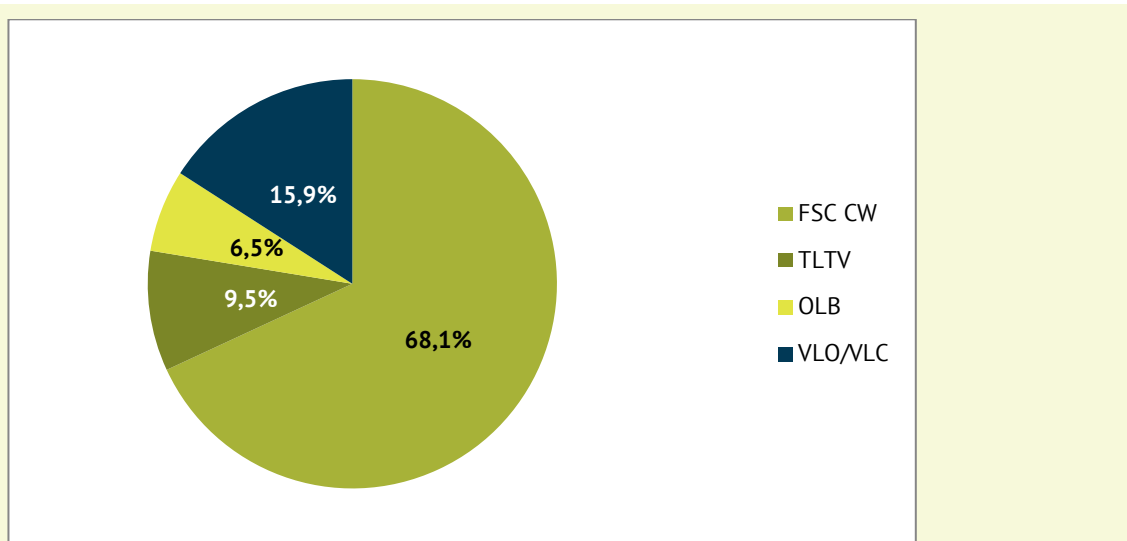
Op basis van de tijdens deze marktmeting verzamelde gegevens kan worden gesteld dat in 2015 een volume van 53.300 m³ rhe gezaagd hout en plaatmateriaal met een legaliteitsverklaring (OLB, TLTV, VLO/VLC of FSC CW) op de Nederlandse markt is gebracht (tabel 3.3); dit volume vertegenwoordigt 1,0% van het totale Nederlandse verbruik van gezaagd hout en plaatmateriaal. Het marktaandeel van legaliteitsverklaringen is gedaald ten opzichte van 2013. Toen bedroeg het marktaandeel nog 2,7%. Blijkbaar maken bedrijven slechts in beperkte mate gebruik van legaliteitsverklaringen. Binnen het volume dat is voorzien van legaliteitsverklaringen heeft FSC Controlled Wood met 65,5% het grootste aandeel (figuur 3.4). Opvallend in relatie tot het totale markt volume is het grote volume FSC Controlled Wood binnen de productgroep gezaagd gematigd loofhout. Met name binnen de emballage-industrie is een groot volume met een FSC CW verklaring gerapporteerd. Via de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland is ook informatie verkregen over het volume gezaagd hout en plaatmateriaal dat met een CITES-vergunning of EU-certificaat is geïmporteerd. Dit volume bedroeg slechts enkele tientallen m³ en is daarom niet in de onderstaande tabel verwerkt.

Tabel 3.3

Het totaal volume gezaagd hout en plaatmateriaal dat in 2015 met een legaliteitsverklaring op de Nederlandse markt is gebracht (in m³ rhe)²⁵.

		TLTV	OLB	VLO/VLC	FSC CW	Totaal	Aandeel
Totaal	Totale markt 2015					5.386.000	
	Met verklaring 2015	5.100	3.500	8.500	36.300	53.300	1,0%
	Totale markt 2013					5.098.000	
	Met verklaring 2013	7.000	22.000	9.000	102.000	140.000	2,7%
Gezaagd naaldhout	Totale markt 2015					2.857.000	
	Met verklaring 2015	0	0	0	8.800	8.800	0,3%
	Totale markt 2013					2.688.000	
	Met verklaring 2013	0	0	0	8.000	8.000	0,3%
Gezaagd tropisch loofhout	Totale markt 2015					399.000	
	Met verklaring 2015	4.800	3.400	8.500	400	17.200	4,3%
	Totale markt 2013					388.000	
	Met verklaring 2013	6.000	11.000	9.000	2.000	28.000	7,2%
Gezaagd gematigd loofhout	Totale markt 2015					165.000	
	Met verklaring 2015	200	0	0	17.000	17.300	10,5%
	Totale markt 2013					213.000	
	Met verklaring 2013	0	0	0	3.000	3.000	1,2%
Plaatmateriaal	Totale markt 2015					1.966.000	
	Met verklaring 2015	0	0	0	10.000	10.000	0,5%
	Totale markt 2013					1.763.000	
	Met verklaring 2013	1.000	10.000	0	89.000	101.000	5,7%

²⁵ Als gevolg van afronding kunnen de totalen afwijken van de som uit de kolommen.

Figuur 3.4

Aandelen van de verschillende legaliteitsverklaringen binnen het totaal volume gezaagd hout²⁶ en plaatmateriaal dat in 2015 met een legaliteitsverklaring op de Nederlandse markt is gebracht.

²⁶ Gezaagd hout.

3.3 Rondhout uit het Nederlandse bos

Het gecertificeerde Nederlandse bosareaal was in 2015 iets meer dan 170.000 ha.²⁷. Daarmee is circa 45,5% van het Nederlandse bosoppervlak (373.380 ha) gecertificeerd. Dit is een lichte stijging ten opzichte van 2013 (45%). Het totaal aan FSC-gecertificeerd bos in Nederland is in eigendom van Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Kroondomein het Loo en een grote groep van (kleinere) particuliere boseigenaren en gemeenten onder het groeps-certificaat van de Unie van Bosgroepen. In 2015 was er nog geen PEFC-gecertificeerd bos in Nederland. De Nederlandse FSC-gecertificeerde boseigenaren hebben in 2015 in totaal 541.000 m³ rondhout zonder schors (z.s.) geoogst (tabel 3.4). Hiervan is volgens de boseigenaren circa 321.000 m³ z.s. met certificaat verkocht. Dit is 59% van de totale oogst uit Nederlands FSC bos, 11 procentpunt lager dan in 2013. Binnen het naaldhout is het aandeel dat verkocht is met FSC certificaat, hoger (65%) dan binnen het loofhout (45%).

Tabel 3.4

Oogst van rondhout uit het Nederlandse FSC-gecertificeerd bos in 2015 (in m³ zonder schors).

	Totaal	Met FSC certificaat	Aandeel
Naaldhout	400.000	260.000	65%
Loofhout	142.000	64.000	45%
Totaal	541.000	321.000	59%

3.3.1 Export en verwerking van FSC-hout uit het Nederlandse bos

Van de hoeveelheid oogst uit het Nederlandse bos is 225.000 m³ z.s. geëxporteerd, oftewel 42% van het totale oogstvolume. Van dit exportvolume is 58% (130.000 m³ z.s.) met een FSC-certificaat verkocht. Circa 316.000 m³ z.s. is afgezet bij Nederlandse rondhoutverwerkende bedrijven. Hiervan is 60% (191.000 m³ z.s.) aan deze bedrijven geleverd met een FSC-certificaat (77% als zaaghout, 19% als vezelhout, 3% paalhout). Van deze 191.000 m³ z.s. rondhout is ca. 15,7% (29.900 m³ z.s.) met CoC-certificaat op de Nederlandse markt gebracht.

Van de 541.000 m³ z.s. (waarvan 59% met FSC-certificaat) rondhout die afkomstig is uit het Nederlandse FSC-gecertificeerd bos, is dus uiteindelijk slechts 29.900 m³ z.s. (ca. 5,5%) met een FSC-certificaat op de Nederlandse markt gebracht. De rest van het volume is geëxporteerd (225.000 m³ z.s. waarvan 58% met FSC-certificaat) of zonder certificaat op de Nederlandse markt terechtgekomen (161.100 m³ z.s.).

3.3.2 In Nederland geproduceerd FSC- en PEFC-hout

In de Probos-rondhoutenquête wordt sinds 2006 gevraagd naar het volume verwerkt rondhout met een FSC- of PEFC-certificaat uit binnen- en buitenland. Daarnaast wordt gevraagd hoeveel gezaagd hout er met een FSC- of PEFC CoC-certificaat wordt verkocht. In totaal zijn er 36 actieve Nederlandse rondhoutverwerkende bedrijven die in het bezit zijn van een CoC-certificaat van FSC

²⁷ FSC Facts and Figures, October 2016: <https://ic.fsc.org/en/facts-figures>

en/of PEFC. Daarvan zijn er 16 dubbel gecertificeerd (zowel FSC als PEFC), 15 bedrijven hebben alleen een CoC van FSC en 5 bedrijven enkel een CoC van PEFC.

Gezaagd hout

De 22 Nederlandse rondhoutzagerijen met een FSC CoC-certificaat hebben in 2015 ca. 161.000 m³ z.s. rondhout met FSC-certificaat verwerkt. 91% van dit volume is afkomstig uit het Nederlandse FSC-gecertificeerde bos, de rest van het volume is geïmporteerd. Van deze 161.000 m³ z.s. is 13% uiteindelijk in de vorm van gezaagd hout met het FSC-certificaat op de Nederlandse markt gebracht. Dit komt overeen met 26.100 m³ gezaagd hout, waarvan 17.600 m³ als gezaagd naaldhout en 8.500 m³ als gezaagd loofhout.

De 12 Nederlandse rondhoutzagerijen met een PEFC CoC-certificaat hebben in 2015 ca. 39.000 m³ z.s. rondhout met PEFC-certificaat verwerkt. Dit volume bestaat voor 91% uit naaldhout en 9% uit loofhout en is volledig uit het buitenland afkomstig. Uiteindelijk is vanuit dit verwerkte rondhoutvolume met een PEFC-certificaat ongeveer 6.700 m³ gezaagd hout met een CoC-certificaat van PEFC op de Nederlandse markt gebracht.

De bovenstaande volumes met een FSC- of PEFC-certificaat zijn in de cijfers voor gezaagd naaldhout en loofhout verrekend.

Paalhout

De Nederlandse CoC-gecertificeerde leveranciers van heipalen, ronde en/of gekloofde houten palen hebben in 2015 1.400 m³ z.s. met een FSC-certificaat op de Nederlandse markt gebracht. Daarnaast hebben zij 2.100 m³ z.s. (hei)palen verkocht met PEFC-certificaat. Het volume paalhout is niet meegenomen bij het berekenen van het marktaandeel aantoonbaar duurzaam.

Papierhout

De enige Nederlandse papierproducent die rondhout en chips verwerkt, heeft in 2015 ongeveer 11.600 m³ rondhout z.s. uit Nederlands FSC-bos verwerkt. Hiervan is ca. 3.900 m³ z.s. met een FSC-certificaat op de markt gebracht. Dit volume is niet toegevoegd aan tabel 3.1, maar is opgenomen in paragraaf 4.1 bij de verwerkte hoeveelheid pulp.

3.4 Gezaagd naaldhout²⁸

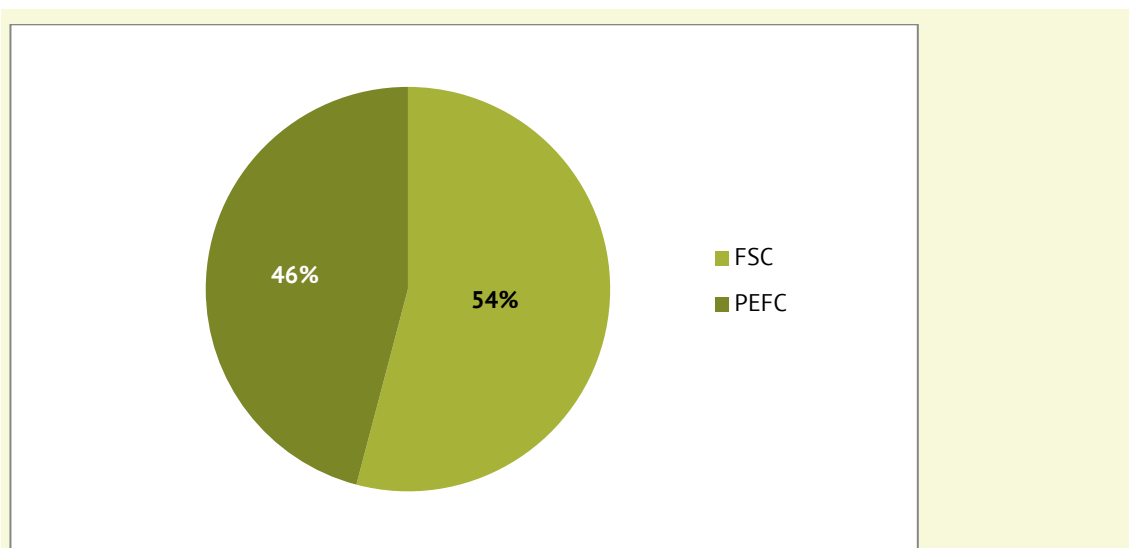
In 2015 is er 1.809.000 m³ aantoonbaar duurzaam geproduceerd gezaagd naaldhout op de Nederlandse markt gebracht (tabel 3.5). Het marktaandeel duurzaam geproduceerd gezaagd naaldhout is gestegen van 80,0% naar 85,5%.

Tabel 3.5

Het aandeel van de verschillende certificatiesystemen voor duurzaam bosbeheer binnen het gecertificeerde gezaagd naaldhout in 2015 (in m³ gezaagd hout).

FSC	980.000
PEFC	829.000
Totaal	1.809.000

Binnen het totale volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd gezaagd naaldhout is 54% voorzien van een FSC-certificaat en 46% voorzien van een PEFC-certificaat (figuur 3.5). Deze verhouding is vergelijkbaar met de situatie in 2013.

Figuur 3.5

De aandelen van de verschillende certificaten voor duurzaam bosbeheer binnen het volume gecertificeerd gezaagd naaldhout.

²⁸ Let op: Alle volumes weergegeven in product m³.

3.5 Gezaagd tropisch hardhout²⁹

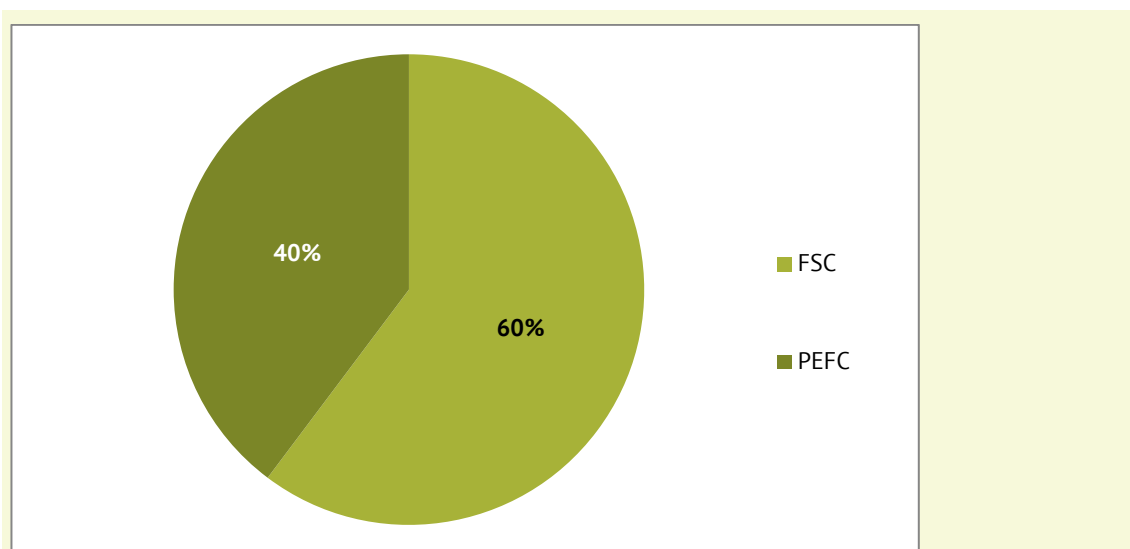
In 2015 is in Nederland 139.000 m³ gezaagd tropisch hardhout met een certificaat voor duurzaam bosbeheer op de markt gebracht (tabel 3.6). Het marktaandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd gezaagd tropisch hardhout is gestegen van 56,5%³⁰ naar 63,3%. Om de data te kunnen vergelijken is voor zowel 2013 als 2015 PEFC-MTCS als aantoonbaar duurzaam meegenomen.

Tabel 3.6

Onderverdeling naar certificatiesysteem voor aantoonbaar duurzaam geproduceerd gezaagd tropisch hardhout in 2015 (in m³ gezaagd hout).

FSC	84.000
PEFC	55.000
Totaal	139.000

Binnen het totale volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd gezaagd tropisch hardhout is 60% voorzien van een FSC-certificaat en 40% voorzien van een PEFC-certificaat (figuur 3.6). De verhouding tussen FSC en PEFC is in vergelijking met 2013 nauwelijks veranderd.

Figuur 3.6

De aandelen van de verschillende certificaten voor duurzaam bosbeheer binnen het volume gecertificeerd gezaagd tropisch hardhout.

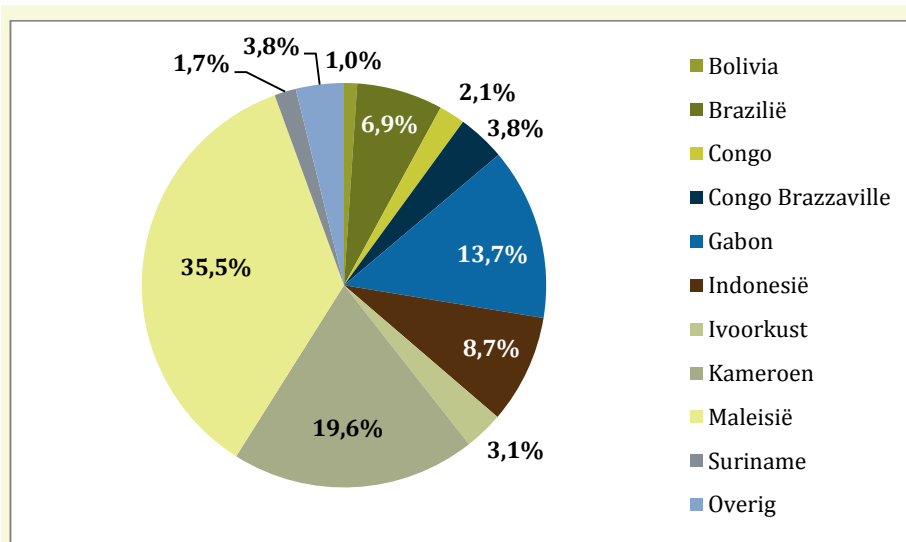
²⁹ Let op: Alle volumes weergegeven in product m³.

³⁰ Bij het vergelijken van de resultaten in deze rapportage met de resultaten uit de rapportage over het jaar 2013 (Oldenburger *et al.*, 2015) is het belangrijk er rekening mee te houden dat de marktaandelen voor gezaagd tropisch hardhout zijn gewijzigd. De oorzaak is de constatering dat bij de analyse van de gegevens over het jaar 2013 een fout is gemaakt bij het berekenen van de marktaandelen. Als gevolg hiervan is het marktaandeel voor 2013 lager uitgevallen (FSC 34,6% i.p.v. 40,4% en PEFC 21,9% i.p.v. 25,6%).

Land van herkomst

Tijdens deze marktmeting is alle tropisch hardhout importerende bedrijven gevraagd naar de landen van herkomst van het hout. Hierbij is een marktdekking van 83% bereikt.

De verdeling van het totale volume gezaagd tropisch hardhout (met en zonder certificaat voor duurzaam bosbeheer of legaliteitsverklaring) is weergegeven in figuur 3.7. Net als in 2011 en 2013, is Maleisië ook in 2015 het belangrijkste land van herkomst van het totale volume gezaagd tropisch hardhout dat in 2015 door Nederlandse bedrijven op de Nederlandse markt is gebracht. Na een daling van 40,7% in 2011 naar 31,8% in 2013 is dit met 35,5% in 2015 weer gestegen. Wat verder opvalt is de daling van het aandeel van Brazilië binnen de import. In 2015 was dit 6,9% van het totaal tegenover 12,6% in 2013.

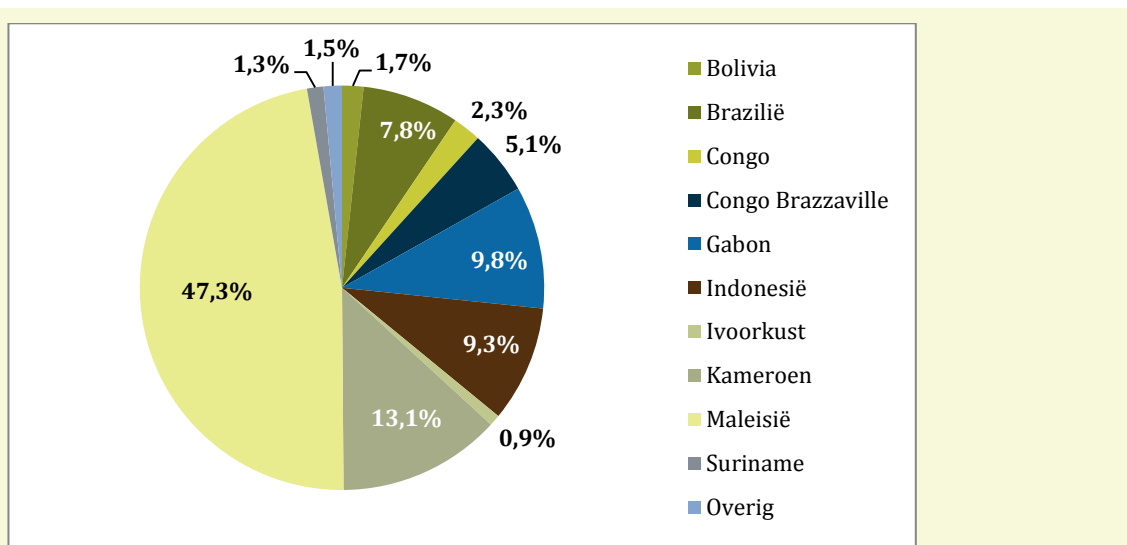

Figuur 3.7

Land van herkomst van het totale volume gezaagd tropisch hardhout in 2015 (met en zonder certificaat voor duurzaam bosbeheer).

Figuur 3.8 toont de landen van herkomst van het volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd gezaagd tropisch hardhout dat in 2015 door Nederlandse bedrijven op de Nederlandse markt is gebracht. Maleisië voert nu de lijst aan als belangrijkste land van herkomst van het aantoonbaar duurzaam geproduceerde tropisch hardhout. De sterke stijging van 14,7% 2013 naar 47,3% in 2015 komt doordat in 2015 het volume MTCS als aantoonbaar duurzaam is meegenomen, terwijl dit in 2013 niet het geval was.

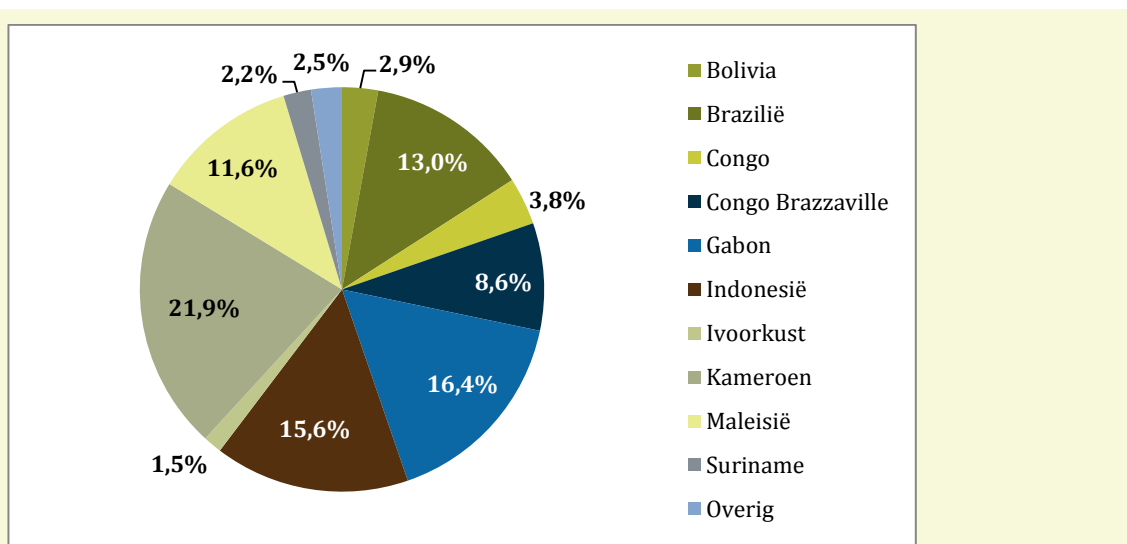
Na Kameroen (13,1%) en Gabon (9,8%) zijn Indonesië (9,3%) en Brazilië (7,8%) andere belangrijke landen.

Figuur 3.8

Herkomst van het aantoonbaar duurzaam geproduceerde gezaagd tropisch hardhout in 2015.

In figuur 3.9 is de herkomst van het gezaagd tropisch hardhout dat is voorzien van een FSC certificaat weergegeven. Het grootste deel komt uit Kameroen (22,3%). Indonesië (17,9%), Gabon (16,9%) en Brazilië (14,9%) volgen. Opvallend is het volume met FSC-certificaat vanuit Suriname. Tijdens de voorgaande marktmeting was dit volume er nog niet.

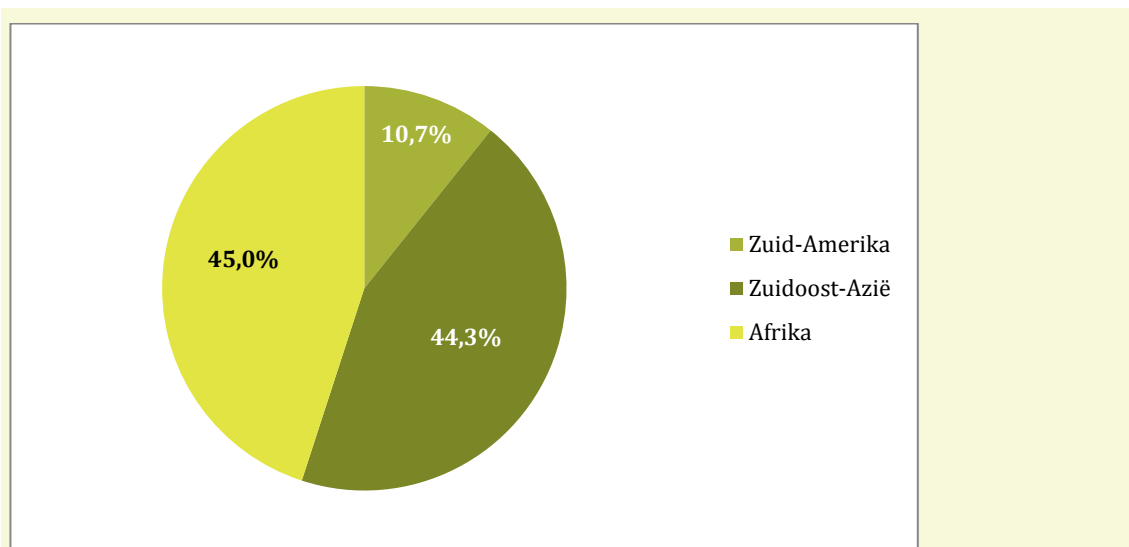
Figuur 3.9

Herkomst van aantoonbaar duurzaam geproduceerd gezaagd tropisch hardhout met FSC-certificaat in 2015.

Het PEFC-gecertificeerde volume bestaat volledig uit hout dat is voorzien van een PEFC-MTCS certificaat en komt dus volledig uit Maleisië.

Regio van herkomst

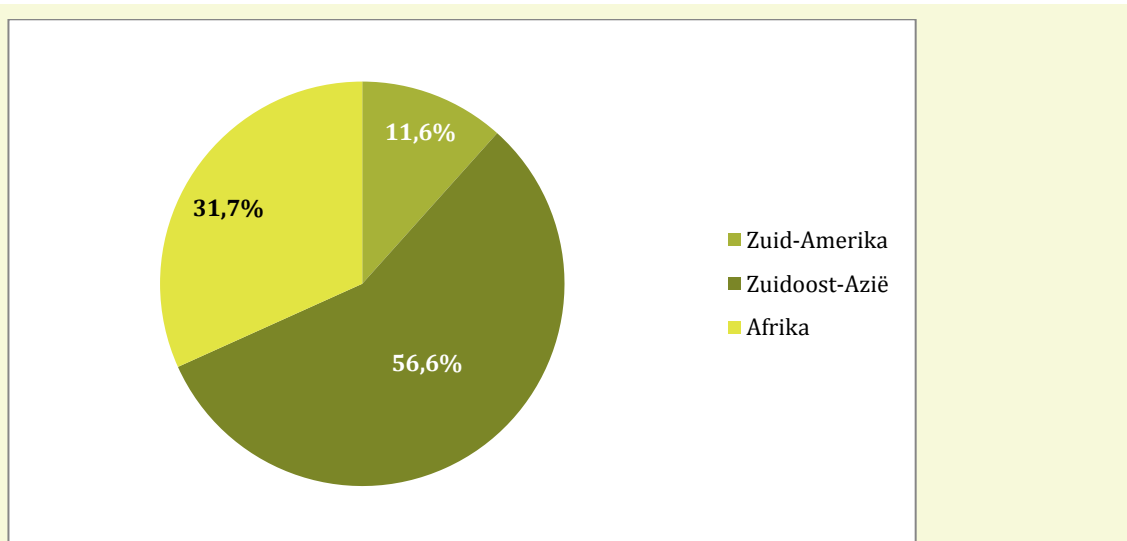
Afrika en Zuidoost-Azië zijn de belangrijkste herkomstregio's van het in 2015 door Nederlandse bedrijven op de Nederlandse markt gebrachte volume gezaagd tropisch hardhout (figuur 3.10). Zuid-Amerika volgt op ruime afstand met een aandeel van 10,7% binnen het totaal. Ten opzichte van 2013 is een lichte stijging te zien in het aandeel van Afrika (43,4% in 2013). Dit is ten koste gegaan van het aandeel uit Zuid-Amerika (15,4% in 2013).

Figuur 3.10

Verdeling van het totale volume (met en zonder certificaat voor duurzaam bosbeheer) geïmporteerd gezaagd tropisch hardhout in 2015 naar herkomstregio.

Van het volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd gezaagd tropisch hout dat in 2015 door Nederlandse bedrijven op de Nederlandse markt is gebracht, is ruim 56% afkomstig uit Zuidoost-Azië (figuur 3.11). Het marktaandeel van Afrika (31,7%) ligt binnen het volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd dus een stuk lager dan binnen het totale volume (zie figuur 3.10).

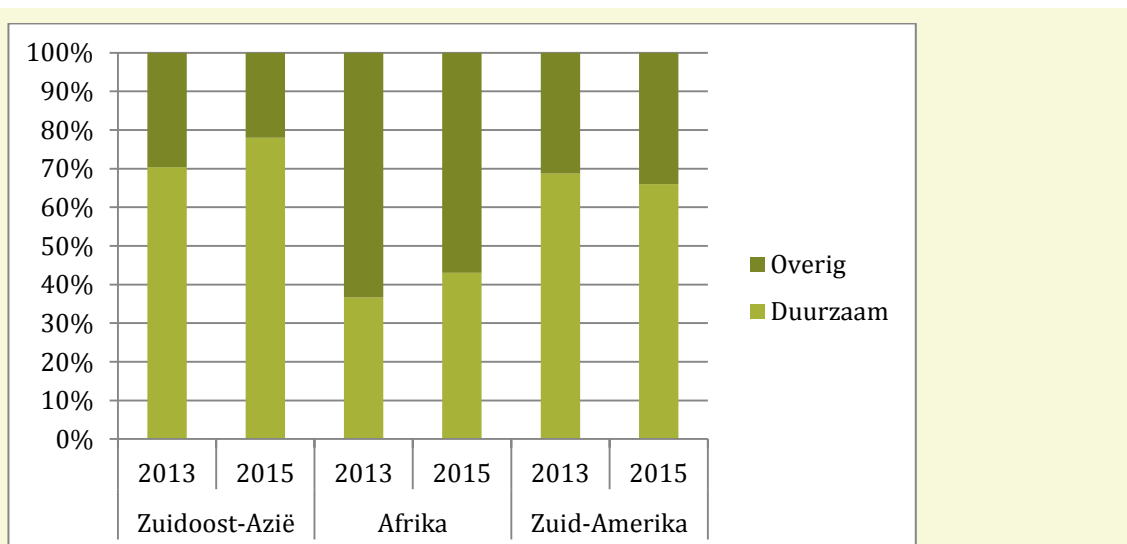

Figuur 3.11

Verdeling van het aantoonbaar duurzaam geproduceerde volume geïmporteerd gezaagd tropisch hardhout in 2015 naar herkomstregio.

Figuur 3.12 geeft de verhouding weer tussen het volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout en het resterende volume. Voor de vergelijking is het volume PEFC-MTCS in de cijfers voor 2013 verwerkt.

Vanuit Zuidoost-Azië en Afrika is het aandeel hout met certificaat voor duurzaam bosbeheer licht gestegen. Het aandeel duurzaam geproduceerd gezaagd hardhout vanuit Zuid-Amerika is licht gedaald.

Figuur 3.12

Verdeling van de volumes aantoonbaar duurzaam geproduceerd en het resterende volume binnen het totale volume uit de herkomstgebieden van het geïmporteerde gezaagd tropisch hardhout in 2013 en 2015.

3.6 Gezaagd gematigd loofhout³¹

In 2015 is er 39.300 m³ aantoonbaar duurzaam geproduceerd gezaagd gematigd loofhout op de Nederlandse markt gebracht (Tabel 3.7). Dit volume vertegenwoordigt een marktaandeel van 33,7% binnen het totale Nederlandse verbruik van gezaagd gematigd loofhout. Dit is een stijging van 13,0 procentpunt ten opzichte van 2013 (20,7%).

Het marktaandeel voor het gematigd loofhout blijft ver achter bij het landelijke gemiddelde. De verbruikers van gezaagd gematigd loofhout zijn in twee groepen in te delen: de emballage-industrie en de overige verbruikers. Hieronder worden per gebruikersgroep de redenen aangegeven waarom het marktaandeel achterblijft.

1. 70% van het Nederlandse verbruik van gezaagd gematigd loofhout komt voor rekening van de emballage-industrie³². Dan gaat het met name om populieren en in mindere mate andere loofhoutsoorten. De emballage-industrie streeft al jaren naar het verhogen van het marktaandeel aantoonbaar duurzaam, maar slaagt er niet in dit daadwerkelijk te realiseren. Alle bedrijven, die lid zijn van de EPV, zijn bijvoorbeeld CoC-gecertificeerd. Door de bedrijven wordt vooral aangegeven dat de vraag naar FSC- of PEFC-gecertificeerd uitblijft binnen deze industrie. Daarnaast is de emballage-sector een echte vechtmart waar in een opdracht soms op een paar eurocent per pallet wordt misgelopen. Dit betekent aan de ene kant dat een eventuele meerprijs voor FSC- of PEFC-gecertificeerd hout (bijna) niet is door te berekenen. Daarnaast wordt hout tegen een lage prijs ingekocht in regio's waar aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout veel minder beschikbaar is. Ten aanzien van het verwerkte populieren is ver verder nog het probleem dat een groot deel van het areaal populieren bossen/plantages in bijvoorbeeld Nederland en Vlaanderen, niet is gecertificeerd. Aan de ene kant, omdat het binnen FSC bijvoorbeeld niet mogelijk is om landschappelijke beplantingen die geen onderdeel uitmaken van een bos onder FSC te brengen. Deze beplantingen zijn wel een belangrijke bron van het populieren. Aan de andere kant, omdat populierenbos in deze regio's vaak in eigendom is bij kleine particuliere eigenaren die het bos vanwege allerlei redenen (bijv. kleine oppervlakte, geen extra kosten willen maken, etc. niet certificeren.
2. De andere 30% van het Nederlandse verbruik van gezaagd gematigd loofhout komt voor rekening van bijvoorbeeld de meubelindustrie en interieurbouw, de vloerenindustrie, bouw en utiliteitsbouw (bijv. restauraties), etc³³. Binnen deze afzetmarkten ligt het marktaandeel weliswaar boven het landelijke gemiddelde voor deze productgroep, maar ook hier is nog werk te verzetten om het marktaandeel boven de 60% te brengen. In 2013 lag het marktaandeel³⁴.

Het grootste deel (64%) van het volume aantoonbaar duurzaam was voorzien van een PEFC-certificaat (tabel 3.7 en figuur 3.13). Dit is een omslag ten opzichte van 2013, toen het FSC-certificaat nog het grootste aandeel had (58%) binnen het gecertificeerd gezaagd gematigd loofhout. Dit wordt met name veroorzaakt door een toename van de import van aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout voorzien van een PEFC certificaat door de emballage-industrie.

³¹ Let op: Alle volumes weergegeven in product m³.

³² Oldenburger, J., C. de Groot. 2015. *Afzetmarkten van gezaagd hout en plaatmateriaal op de Nederlandse markt in 2013*. Stichting Probos, Wageningen.

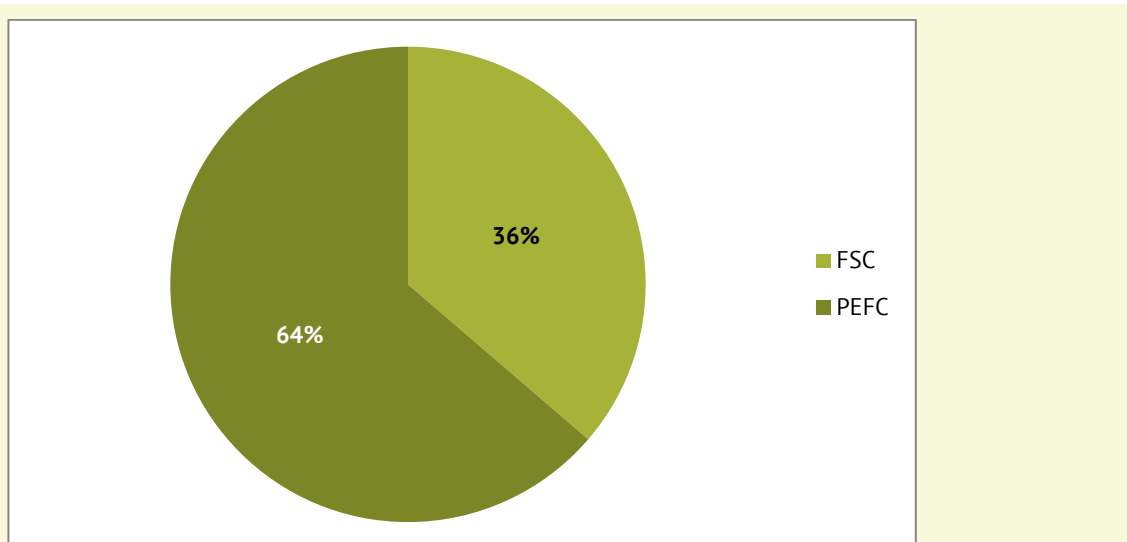
³³ Oldenburger, J., C. de Groot. 2015. *Afzetmarkten van gezaagd hout en plaatmateriaal op de Nederlandse markt in 2013*. Stichting Probos, Wageningen.

³⁴ Oldenburger, J., C. de Groot. 2015. *Afzetmarkten van gezaagd hout en plaatmateriaal op de Nederlandse markt in 2013*. Stichting Probos, Wageningen.

Tabel 3.7

Onderverdeling naar certificatiesysteem voor aantoonbaar duurzaam geproduceerd gezaagd gematigd loofhout in 2015 (in m³ gezaagd hout).

FSC	14.300
PEFC	25.000
Totaal	39.300

Figuur 3.13

Aandelen van de verschillende certificatiesystemen voor duurzaam bosbeheer voor aantoonbaar duurzaam geproduceerd gezaagd gematigd loofhout, dat in 2015 op de Nederlandse markt is gebracht.

3.7 Plaatmaterialen³⁵

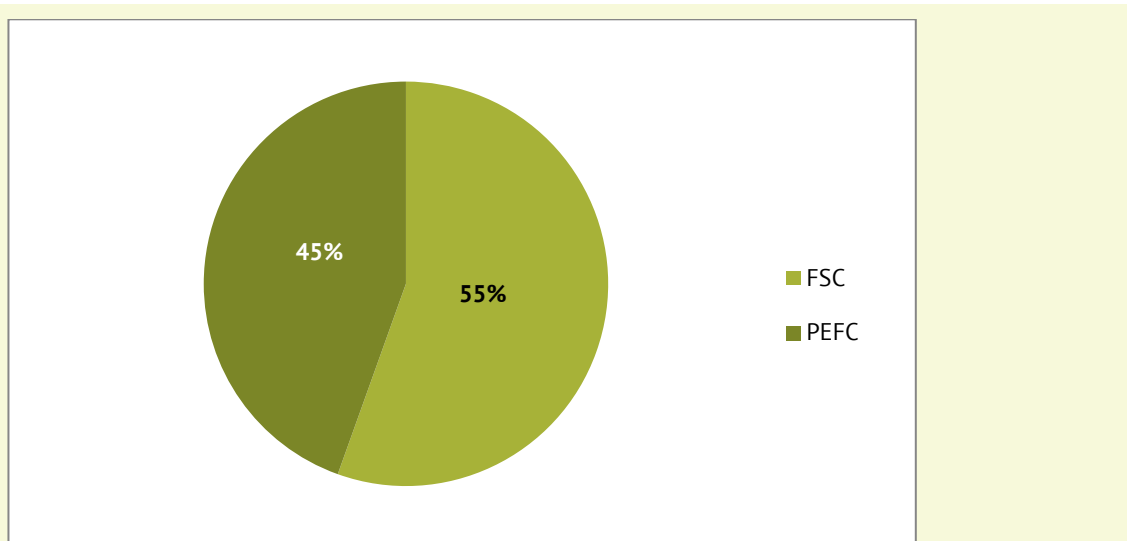
In 2015 is er in totaal 1.098.000 m³ aantoonbaar duurzaam geproduceerd plaatmateriaal (tropisch en niet-tropisch) op de Nederlandse markt gebracht (tabel 3.8). Dit volume komt overeen met 88,2% van het totale Nederlandse verbruik van plaatmateriaal in 2015. Dat is een toename ten opzichte van 2013 toen het marktaandeel nog 79,7% bedroeg. Van het in 2015 aantoonbaar duurzaam geproduceerde plaatmateriaal was 55% voorzien van een FSC-certificaat en 45% van een PEFC-certificaat (figuur 3.14).

Tabel 3.8

Onderverdeling van het aantoonbaar duurzaam geproduceerd plaatmateriaal naar certificatiesysteem voor duurzaam bosbeheer, onderverdeeld naar tropisch plaatmateriaal en overige platen in 2015 (in m³ plaatmateriaal).

		FSC	PEFC	Totaal	In %
Plaatmateriaal totaal	Totaal			1.244.000	
	Met certificaat	609.000	489.000	1.098.000	88,2%
Tropisch tri- of multiplex	Totaal			128.000	
	Met certificaat	82.000	15.000	97.000	75,9%
Overige platen (niet-tropisch)	Totaal			1.116.000	
	Met certificaat	524.000	479.000	1.003.000	89,8%

³⁵ Let op: Alle volumes weergegeven in product m³.

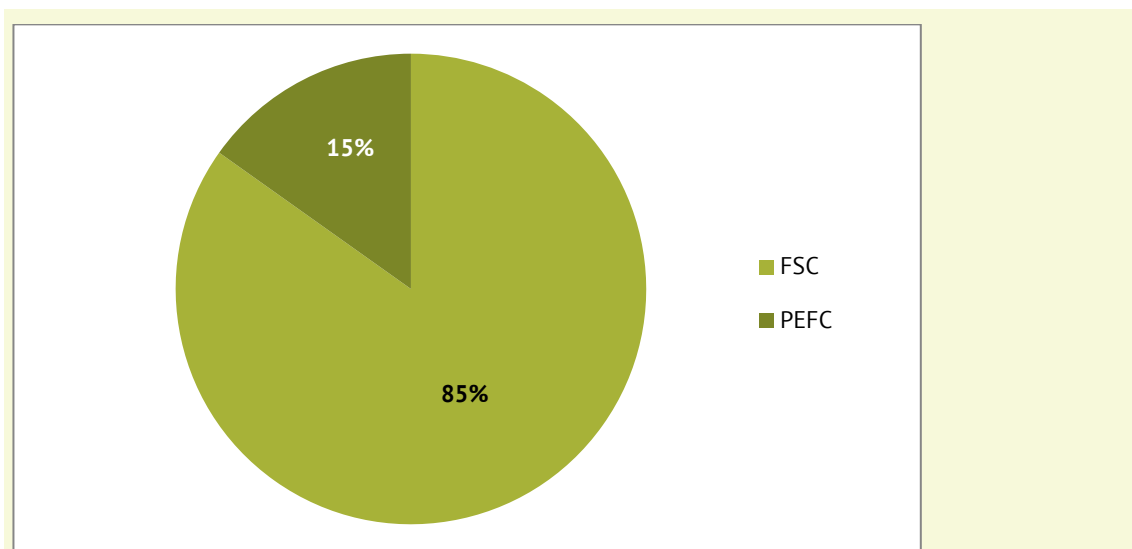

Figuur 3.14

Aandelen van de verschillende certificatiesystemen voor duurzaam bosbeheer voor aantoonbaar duurzaam geproduceerd plaatmateriaal (tropisch en niet-tropisch), dat in 2015 op de Nederlandse markt is gebracht.

3.7.1 Tropisch plaatmateriaal³⁶

Van het totale volume plaatmateriaal dat in 2015 op de Nederlandse markt is gekomen bestond iets meer dan 10% uit tropisch tri- en multiplex³⁷. Daarvan is 75,9% aantoonbaar duurzaam geproduceerd (94.000 m³). Van het in 2015 aantoonbaar duurzaam geproduceerde tropisch plaatmateriaal was 85% voorzien van een FSC-certificaat en 15% een PEFC-certificaat (figuur 3.15).

Figuur 3.15

Aandelen van de verschillende certificatiesystemen voor duurzaam bosbeheer voor aantoonbaar duurzaam geproduceerd tropisch plaatmateriaal, dat in 2015 op de Nederlandse markt is gebracht.

Land van herkomst

Binnen deze marktmeting is alleen voor het op de Nederlandse markt gebrachte volume tropische plaatmateriaal gevraagd naar het land van herkomst. Van het totale op de Nederlandse markt gebrachte volume plaatmateriaal is Gabon met 53,0% verreweg het belangrijkste land van herkomst (figuur 3.16).

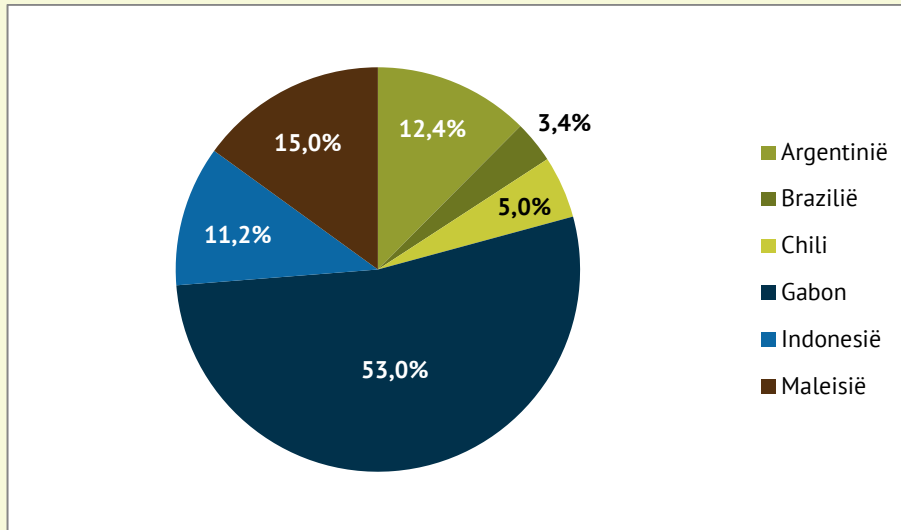
Binnen het volume tropisch duurzaam geproduceerd plaatmateriaal (FSC of PEFC) zijn naast Gabon (42,7%) en Indonesië (21,0%), Maleisië (15,3%) en Argentinië (14,0%) belangrijke landen van herkomst (figuur 3.17).

Binnen het volume FSC-gecertificeerde tropisch plaatmateriaal is opnieuw Gabon het belangrijkste land van herkomst (50,3%). Dit is wel een sterke daling ten opzichte van 82,3% in 2013. Dit is ten gunste van een sterke stijging van het aandeel FSC-gecertificeerd plaatmateriaal uit Indonesië van 4,9% in 2013 naar 24,7% in 2015 (figuur 3.18).

³⁶ Let op: Alle volumes weergegeven in product m³.

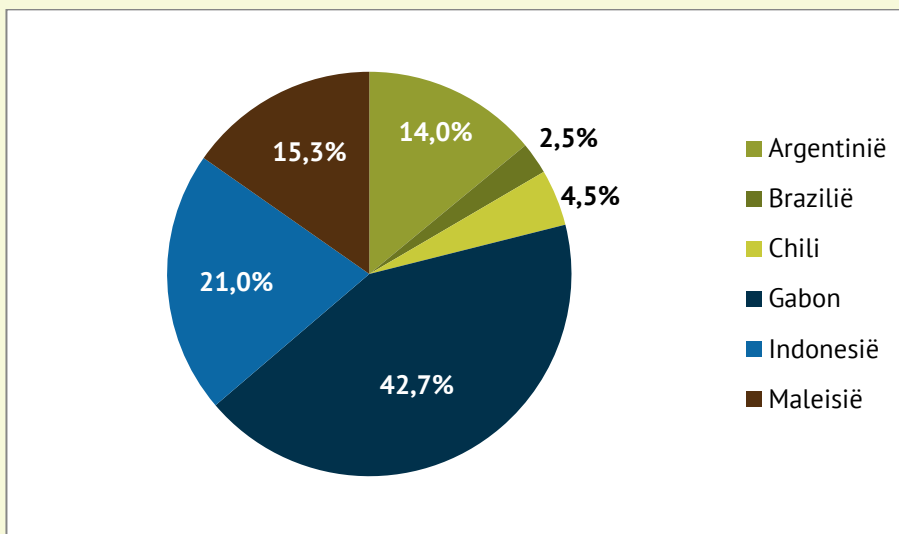
³⁷ Onder tropisch tri- en multiplex wordt tri- en multiplex verstaan waarvan ten minste één van de buitenste lagen bestaat uit één of meerdere tropische houtsoorten.

Het volume tropisch plaatmateriaal dat met een PEFC-certificaat is geïmporteerd is volledig afkomstig uit Maleisië.

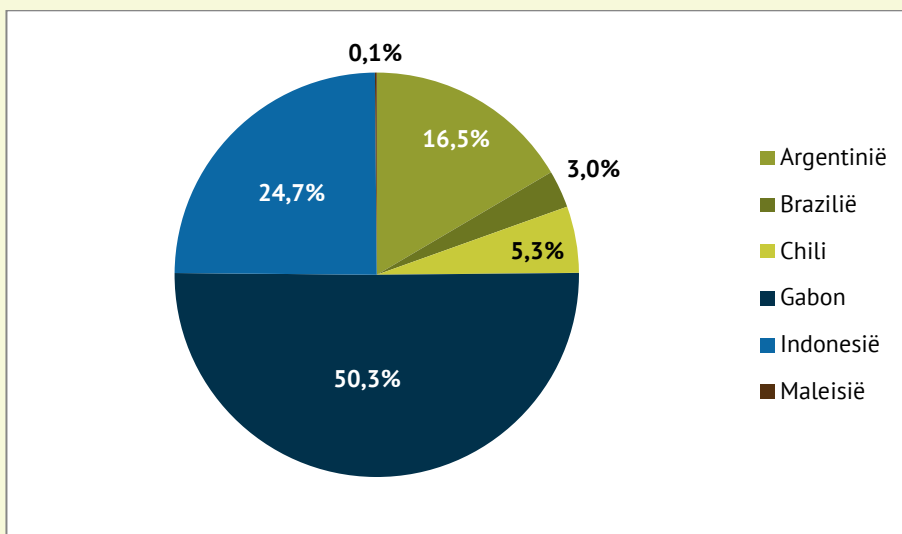
Figuur 3.16

Herkomst van het door Nederland in 2015 geïmporteerde tropisch tri- en multiplex.

Figuur 3.17

Herkomst van het door Nederland in 2015 geïmporteerde aantoonbaar duurzaam geproduceerde tropische tri- en multiplex.

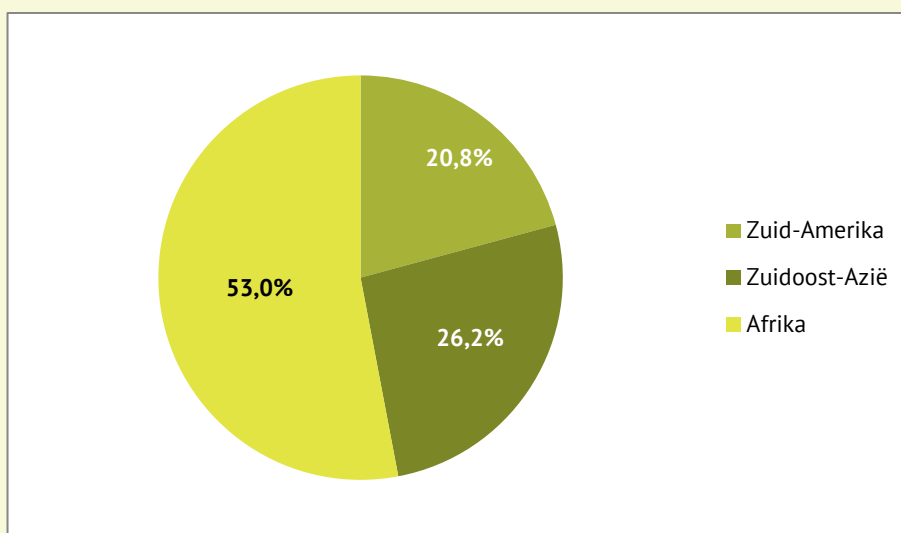

Figuur 3.18

Herkomst van het door Nederland in 2015 geïmporteerde FSC-gecertificeerde tropische tri- en multiplex.

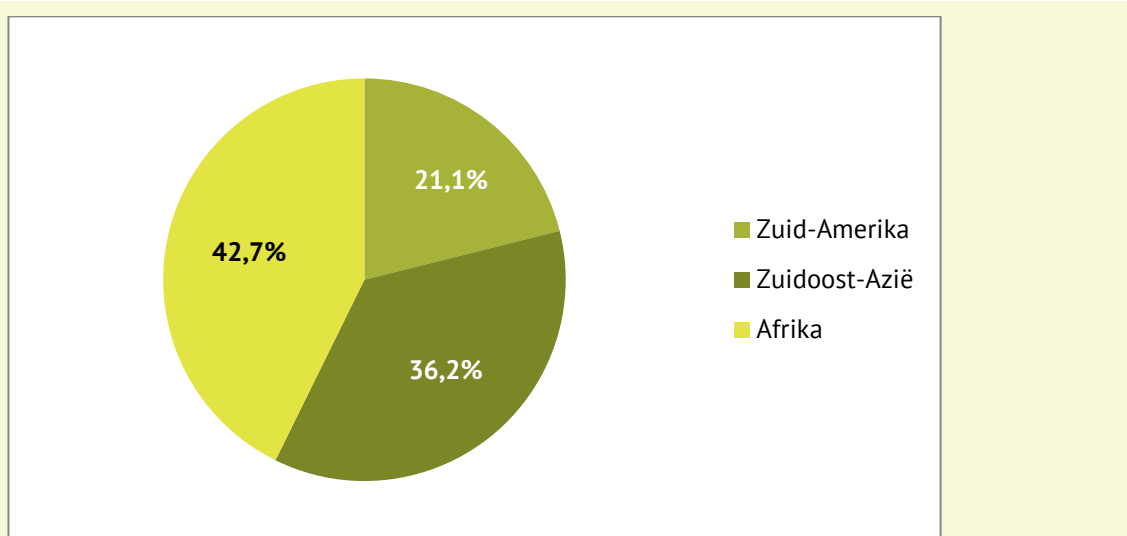
Het grootste deel (53,0%) van het op de Nederlandse markt gebrachte plaatmateriaal is afkomstig uit Afrika (figuur 3.19). Dit aandeel is ten opzichte van 2013 (77,6%) sterk gedaald. Het aandeel plaatmateriaal uit Zuid-Amerika is sterk gestegen van 0,5% in 2013 naar 20,8% in 2015.

Binnen het volume plaatmateriaal met certificaat voor duurzaam bosbeheer is het grootste deel afkomstig uit Afrika (42,7%), gevolgd door Zuidoost-Azië (36,2%) (figuur 3.20).

Figuur 3.19

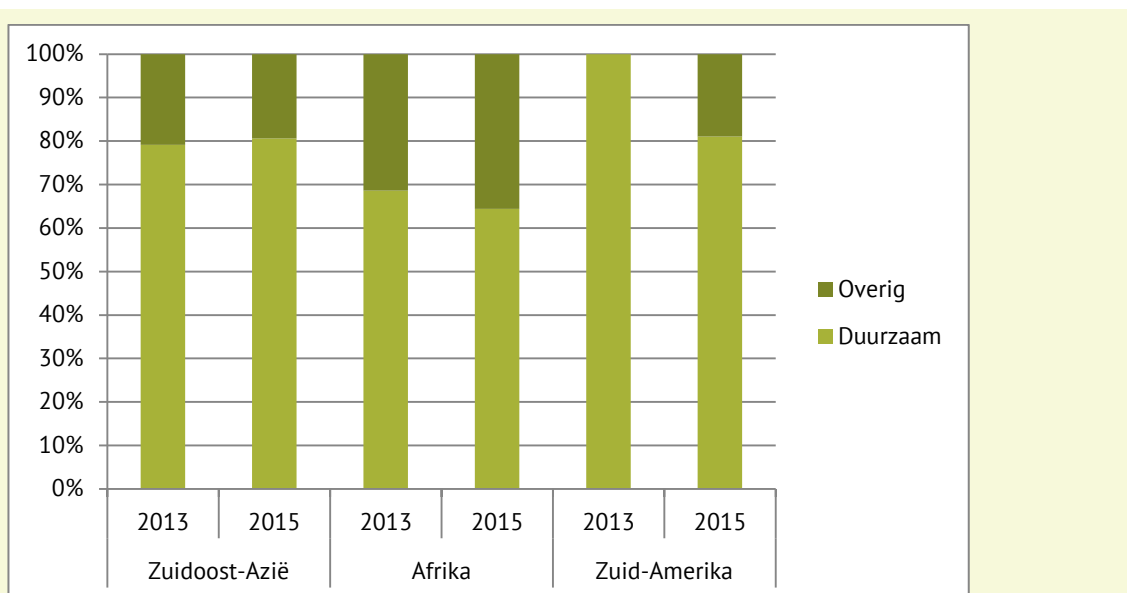
Verdeling van het totale in 2015 op de Nederlandse markt gebrachte volume tropische tri- en multiplex (met en zonder certificaat voor duurzaam bosbeheer) naar herkomstregio.

Figuur 3.20

Verdeling van het totale in 2015 op de Nederlandse markt gebrachte volume duurzaam geproduceerd tropisch tri- en multiplex naar herkomstregio.

Binnen Zuidoost-Azië en Afrika is het aandeel tropisch plaatmateriaal met een certificaat voor duurzaam bosbeheer ten opzichte van 2013 ongeveer gelijk gebleven (figuur 3.21). In tegenstelling tot Zuid-Amerika waar het met ongeveer 20% is afgenomen. De import uit Zuid-Amerika is qua volume echter wel sterk toegenomen van 249 m³ in 2013 naar 14.306 m³ in 2015.

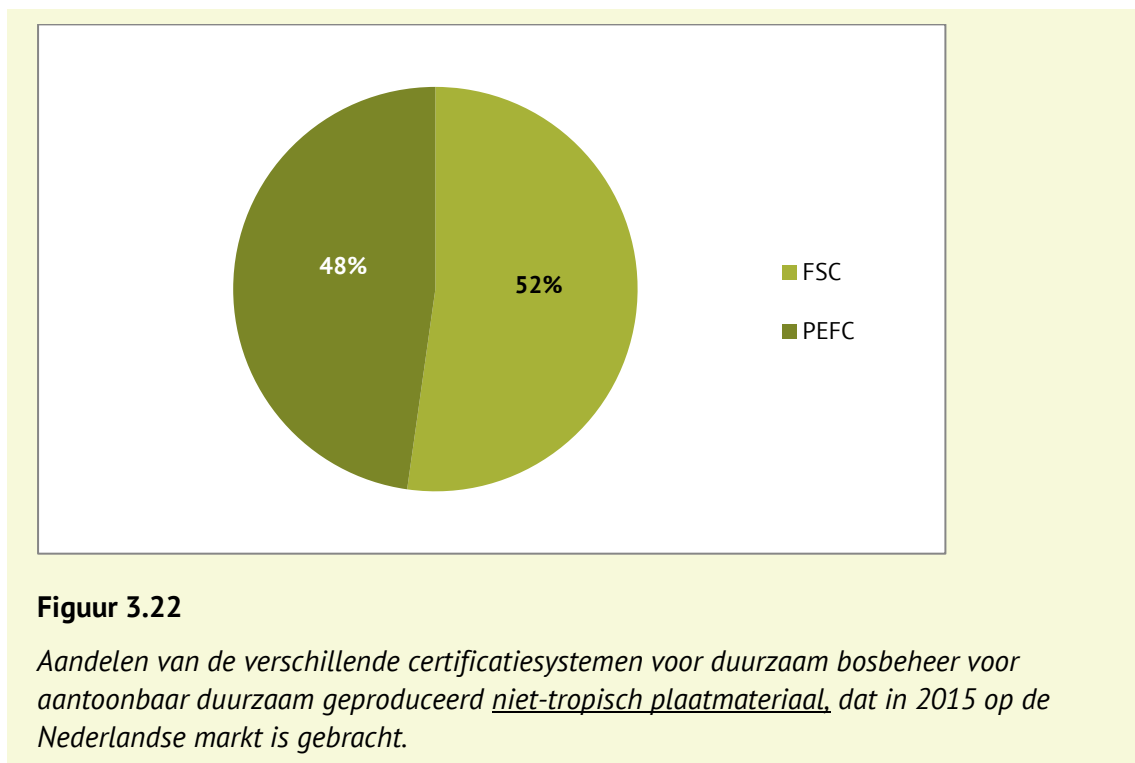

Figuur 3.21

Verdeling over de herkomstgebieden van de volumes aantoonbaar duurzaam geproduceerd en het resterende aandeel (zonder certificaat voor duurzaam bosbeheer) binnen het totale volume in 2013 en 2015 geïmporteerde tropisch tri- en multiplex.

3.7.2 Overig plaatmateriaal³⁸

De overige bijna 90% van het volume plaatmateriaal op de Nederlandse markt bestaat uit niet-tropisch plaatmateriaal (niet-tropisch tri- en multiplex, spaanplaat, OSB, MDF en andere vezelplaten). Van dit plaatmateriaal is in 2015 89,8% als aantoonbaar duurzaam geproduceerd op de Nederlandse markt gekomen (tabel 3.8). Van het volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd niet-tropisch plaatmateriaal was 52% voorzien van een FSC-certificaat en 48% van een PEFC-certificaat (figuur 3.22).

3.8 Houtgebruik binnen de b&u en GWW

Het totale verbruik en het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd daarbinnen van gezaagd hout en plaatmateriaal binnen de Nederlandse burgerlijke en utiliteitsbouw (B&U) en de GWW in 2015 is ingeschat door gebruik te maken van een door Oldenburger en De Groot (2015)³⁹ uitgevoerde studie. Zij hebben voor het jaar 2013 de verdeling van het Nederlandse houtverbruik in totaal en het volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd over de te onderscheiden marktsegmenten in beeld gebracht.

De resultaten uit de door Oldenburger en De Groot uitgevoerde studie konden niet één op één worden overgenomen, omdat de economische situatie ten opzichte van 2013 is veranderd. Het Nederlandse verbruik van gezaagd hout en plaatmateriaal is ten opzichte van 2013 bijvoorbeeld met 6% gestegen. Via gesprekken met importeurs en het bestuderen van de marktrapporten voor de ISC

³⁸ Let op: Alle volumes weergegeven in product m³.

³⁹ Oldenburger, J., C. de Groot. 2015. *Afzetmarkten van gezaagd hout en plaatmateriaal op de Nederlandse markt in 2013*. Stichting Probos, Wageningen.

2016 en COFFI 2016 (zie paragraaf 2.7) is bepaald binnen welke marktsegmenten het houtverbruik is toegenomen.

Uit deze analyse kwam naar voren dat als gevolg van het aantrekken van de woningbouw en een toename van consumenten uitgaven het houtverbruik binnen met name de marktsegmenten timmerindustrie, bouw en utiliteitsbouw en Doe het Zelf (DHZ) en tuinsector is toegenomen. De emballage industrie is redelijk stabiel. Het houtverbruik binnen de GWW is stabiel tot afnemend.

Om het totale verbruik in de b&u te bepalen, zijn de houtvolumes die zijn afgezet binnen de afzetmarkten timmerindustrie en b&u samengenomen. Voor de definiëring van deze afzetmarkten wordt verwezen naar paragraaf 2.7.

Burgerlijke en utiliteitsbouw

Het volume gezaagd hout en plaatmateriaal dat in 2015 is ingezet binnen de Nederlandse b&u wordt ingeschat op 2.346.000 m³ rhe. Dat komt overeen met bijna 44% van het totale Nederlandse houtverbruik. In totaal is er ongeveer 4.466.000 m³ rhe hout met certificaat voor duurzaam bosbeheer op de Nederlandse markt beschikbaar, waarvan iets minder dan 48% (ca. 2.137.000 m³ rhe) naar de b&u gaat. Het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout binnen het totale volume gezaagd hout en plaatmateriaal, dat door de b&u wordt verwerkt, komt uit op 91%. Tabel 3.9 geeft een overzicht van de marktaandelen per productgroep.

Tabel 3.9 maakt duidelijk dat in 2015 98% van het binnen de b&u toegepaste gezaagde naaldhout als aantoonbaar duurzaam geproduceerd kan worden aangemerkt. Daarmee ligt het aandeel voor gezaagd naaldhout boven het landelijke gemiddelde marktaandeel binnen de productgroep gezaagd naaldhout (80,0%, tabel 3.1). Ook de aandelen binnen de overige productgroepen liggen boven het landelijke gemiddelde binnen de betreffende productgroepen.

Tabel 3.9

Het totaal in 2015 in de b&u (incl. timmerindustrie) verwerkte volume gezaagd hout en plaatmateriaal, het aandeel daarvan binnen het totale Nederlandse houtverbruik, het volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd en het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd binnen het totaal volume (in m³ rhe).

	Totaal volume	Aandeel binnen totale verbruik	Volume aantoonbaar duurzaam	Aandeel aantoonbaar duurzaam
Gezaagd naaldhout	858.000	30%	844.000	98%
Gezaagd tropisch hardhout	182.000	46%	126.000	69%
Gezaagd gematigd loofhout	16.000	10%	6.000	40%
Plaatmateriaal	1.289.000	66%	1.161.000	90%
Totaal	2.353.000	44%	2.137.000	91%

GWW

Het volume gezaagd hout en plaatmateriaal dat in 2015 is ingezet binnen de GWW wordt geschat op 193.000 m³ rhe. Dat komt overeen met ongeveer 4% van het totale Nederlandse houtverbruik. De GWW speelt met name een belangrijke rol binnen het gezaagd tropisch hardhout. Binnen die productgroep neemt de GWW namelijk een marktaandeel in van 32%. Van het totale volume gezaagd hout met certificaat voor duurzaam bosbeheer dat in 2015 op de Nederlandse markt beschikbaar was, ging ca. 3% (ca. 133.000 m³ rhe) naar de GWW.

Dit volume vertegenwoordigde een aandeel van 69% binnen het totale volume hout, dat door de GWW wordt verwerkt. Tabel 3.10 geeft een overzicht van de marktaandelen per productgroep.

Tabel 3.10 maakt duidelijk dat in 2015 62% van het door de GWW toegepaste gezaagde tropisch hardhout met certificaat voor duurzaam bosbeheer binnen de GWW is toegepast. Daarmee is het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd ongeveer gelijk aan landelijke gemiddelde marktaandeel binnen die productgroep. De GWW verwerkt, in vergelijking met bijvoorbeeld de timmerindustrie en de B&U, echter in veel beperktere mate houtsoorten die afkomstig zijn uit Zuidoost Azië, waar met name PEFC-MTCS-gecertificeerd hout vandaan komt. Het marktaandeel binnen de GWW kan daarom beter vergeleken worden met het marktaandeel van FSC-gecertificeerd hout op de Nederlandse markt (38%). In dat geval scoort de GWW dus ruim boven het landelijke gemiddelde.

Ook binnen de andere drie productgroepen liggen de marktaandelen rond de landelijk gemiddelde waarden.

Tabel 3.10

Het totaal in 2015 in de GWW verwerkte volume gezaagd hout en plaatmateriaal, het aandeel daarvan binnen het totale Nederlandse houtverbruik, het volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd en het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd binnen het totaal volume (in m³ rhe).

	Totaal volume	Aandeel binnen totale verbruik	Volume aantoonbaar duurzaam	Aandeel aantoonbaar duurzaam
Gezaagd naaldhout	28.000	1%	25.000	89%
Gezaagd tropisch hardhout	128.000	32%	79.000	62%
Gezaagd gematigd loofhout	7.000	4%	3.000	43%
Plaatmateriaal	30.000	2%	26.000	87%
Totaal	193.000	4%	133.000	69%

4 Resultaten pulp en papier

In dit hoofdstuk worden eerst de resultaten gepresenteerd van de hoeveelheid verwerkte pulp, rondhout en chips door de Nederlandse papier- en karton producenten. Vervolgens wordt de beschikbare hoeveelheid gecertificeerd papier en karton op de Nederlandse markt besproken. Dit volume betreft papier en karton geproduceerd door Nederlandse producenten aangevuld met het volume papier en karton dat wordt geïmporteerd. De cijfers in dit hoofdstuk zijn weergegeven in tonnen.

- **Berekening marktaandeel voor de totale markt.** Via de leden van de VNP is een vrijwel volledige dekking van de in Nederland geproduceerde en op de Nederlandse markt gebrachte hoeveelheid papier en karton verkregen. Het is in de marktmeting echter niet gelukt ook de volledige netto-import in beeld te brengen. Daarnaast is in een aantal gevallen bij het uitblijven van een reactie gebruik gemaakt van gegevens uit de voorgaande marktmeting over het jaar 2013. In tabel 4.1 is voor de verschillende productgroepen het totale verbruik en het percentage dat daarvan in de marktmeting in beeld is gebracht weergegeven. In totaal is 77% van het totale Nederlandse verbruik van papier en karton in beeld gebracht. De respons per productgroep varieert van 61% voor verpakkingspapier en -karton tot 95% voor bijvoorbeeld krantenpapier. Voor alle productgroepen is de respons dusdanig hoog dat de aanname is gemaakt dat het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd binnen de respons ook kan worden toegepast op de niet in beeld gebrachte hoeveelheid.

Tabel 4.1

Het Nederlandse verbruik (in ton) van papier en karton per marktsegment in 2015, het aandeel dat daarvan in beeld is gebracht en het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd binnen de in beeld gebrachte hoeveelheid.

	Verbruik Nederland	Aandeel papier verbruik in beeld gebracht
Grafisch papier en karton	779.000	79%
Krantenpapier	223.000	95%
Verpakkingspapier en -karton	1.499.000	61%
Hygiënisch papier	133.000	95%
Overig papier* ⁴⁰	17.000	95%
Totaal	2.651.000	77%

⁴⁰ De volgende papiertypen vallen onder de categorie 'overig papier': basispapier voor behang papier; kraftpapier met een gewicht van meer dan 150, maar minder dan 225 gr/m²; filtreerpapier en -karton; vilt papier en -karton; calqueerpapier; blokken en platen, van papier stof, voor filtreerdoeleinden en sigarettenpapier.

4.1 Verwerkte hoeveelheid pulp, rondhout en chips

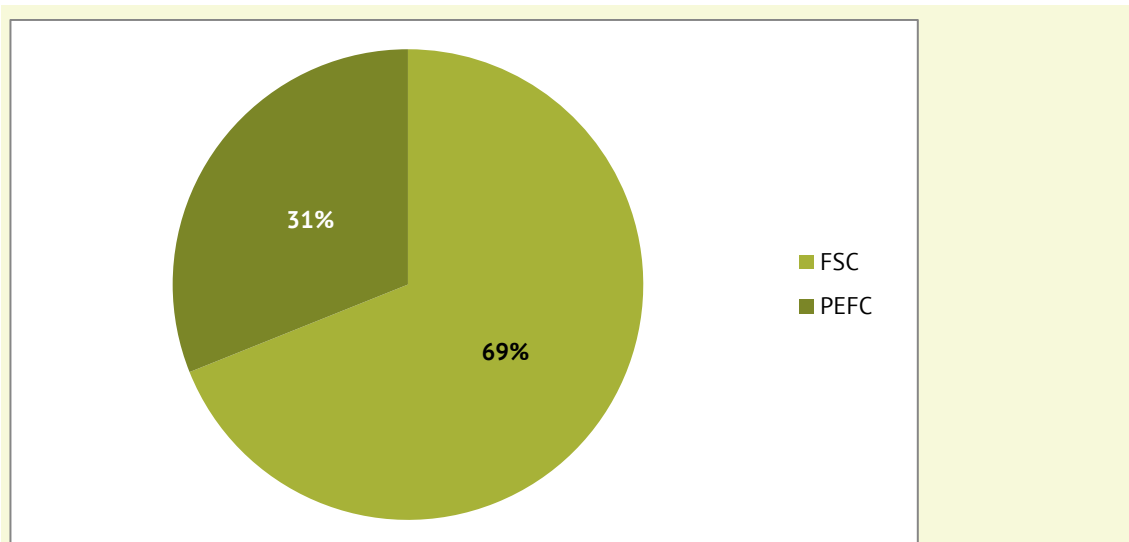
De Nederlandse producenten van papier en karton die zijn aangesloten bij de VNP hebben in 2015 451.700 ton cellulose geïmporteerd of in Nederland geproduceerd⁴¹. De VNP leden hebben daarnaast nog 2.242.900 ton oud papier verwerkt.

Van de verwerkte cellulose is 75,8% (bijna 342.600 ton) voorzien van een certificaat voor duurzaam bosbeheer. Dit percentage is met 4,7 procentpunt gestegen ten opzichte van 2013. Het certificatiesysteem FSC is met een aandeel van 69% het belangrijkste systeem voor duurzaam bosbeheer voor de Nederlandse producenten van papier en karton (zie tabel 4.2 en figuur 4.1).

Tabel 4.2

De hoeveelheden cellulose met certificaat voor duurzaam bosbeheer die in 2015 door de Nederlandse papierindustrie is verwerkt (in ton).

FSC	236.000
PEFC	106.000
Totaal	342.000

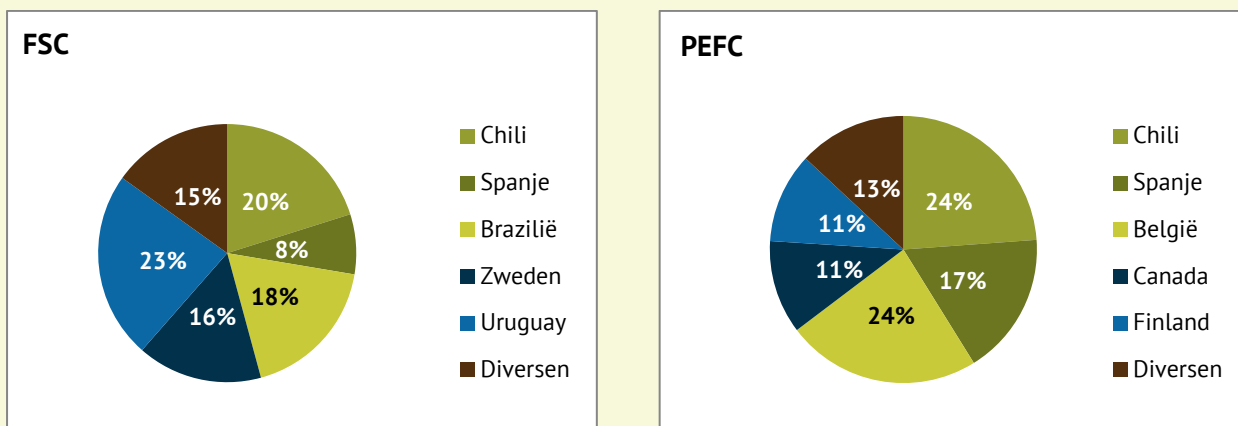
Figuur 4.1

Aandelen van de verschillende certificatiesystemen voor duurzaam bosbeheer binnen de in 2015 door de Nederlandse papier- en kartonproducenten verwerkte hoeveelheden gecertificeerde cellulose.

De FSC-gecertificeerde houtpulp (cellulose) wordt vooral geïmporteerd vanuit Uruguay, Chili, Brazilië, Zweden en Spanje. De belangrijkste herkomstlanden voor de PEFC-gecertificeerde houtpulp

⁴¹ Dit volume kan niet in het rapport worden vermeld, omdat deze gegevens naar een individueel bedrijf zijn te herleiden.

zijn België, Chili, Spanje en Canada (figuur 4.2). Onder de categorie “diversen” vallen meerdere landen waaruit een veel lagere hoeveelheid per land werd geïmporteerd voor de Nederlandse markt.

Figuur 4.2

Landen van herkomst van de FSC- en PEFC-gecertificeerde grondstof voor de Nederlandse papier- en kartonproductie in 2015.

4.2 Aantoonbaar duurzaam geproduceerd papier en karton op de Nederlandse markt

De beschikbare hoeveelheid papier en karton dat in 2015 met een FSC- of PEFC-certificaat op de Nederlandse markt is gebracht, is opgebouwd uit de productie in Nederland plus het geïmporteerde volume min de export.

De Nederlandse papier- en kartonproducenten hebben in 2015 in totaal ca. 2.276.000 ton aantoonbaar duurzaam geproduceerd papier en karton geproduceerd. Dat is 82% van de Nederlandse papier- en kartonproductie (bijlage 2). Van de totale productie van papier en karton met een certificaat voor duurzaam bosbeheer is slechts 21% (ca. 472.300 ton) op de Nederlandse markt gebracht. De rest van het volume is met of zonder certificaat geëxporteerd. Van het gedeelte dat op de Nederlandse markt werd gebracht is 90% (ca. 424.700 ton) FSC-gecertificeerd en 10% (ca. 47.600 ton) PEFC-gecertificeerd. Tabel 4.3 geeft een overzicht van de hoeveelheden FSC- en PEFC-gecertificeerd papier en karton per productgroep.

Tabel 4.3

De hoeveelheden FSC- en PEFC- gecertificeerd papier en karton per productgroep die in 2015 door de Nederlandse papier- en kartonproducenten op de Nederlandse markt zijn gebracht (in ton).

	FSC	PEFC
Grafisch papier en -karton	45.500	39.200
Verpakkingspapier- en karton	371.100	5.600
Massief en vouwkarton	0	0
Hygiënisch papier	8.100	2.800
Totaal	424.700	47.600

In 2015 bedroeg de netto import (bedrijven werd gevraagd naar netto import: import – export) van papier en karton met certificaat voor duurzaam bosbeheer ongeveer 1.267.200 ton. Daarvan was ongeveer 976.000 ton (77%) voorzien van een FSC-certificaat en ongeveer 294.000 ton (33%) van een PEFC-certificaat.

De totale hoeveelheid papier en karton met een certificaat voor duurzaam bosbeheer, die in 2015 op de Nederlandse markt is gebracht (Nederlandse productie plus import en exclusief export), komt daarmee op ongeveer 1.739.500 ton (tabel 4.4). Bij een totaal Nederlands verbruik van papier en karton in 2015 van 2.651.000 ton komt het marktaandeel van FSC- en PEFC-gecertificeerd papier en karton op de Nederlandse markt daarmee uit op 65,6% (52,6% FSC en 13,0% PEFC). Ten opzichte van 2013 is het marktaandeel met 18,5 procentpunten gestegen. Tabel II.2 in bijlage 2 geeft de Nederlandse verbruikscijfers voor papier en karton weer.

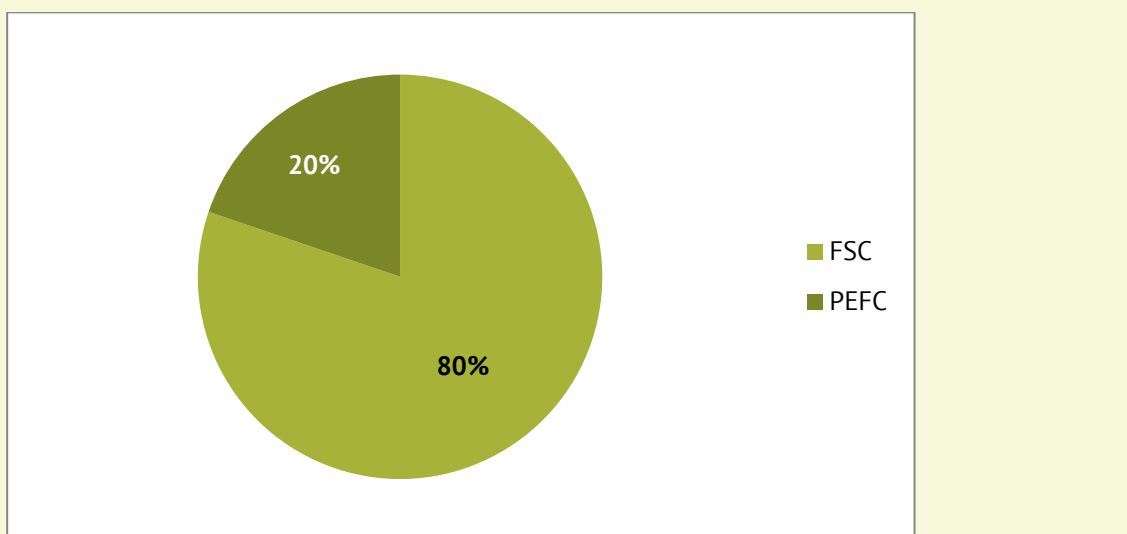
Tabel 4.4

Het totaal volume papier en karton met certificaat voor duurzaam bosbeheer dat in 2015 op de Nederlandse markt is gekomen (in ton).

		FSC	PEFC	Totaal	In %
Totaal	Totale markt 2015			2.651.000	
	Met certificaat 2015	1.395.300	344.200	1.739.500	65,6%
	Totale markt 2013			2.755.000	
	Met certificaat 2013	1.038.900	258.100	1.297.400	47,1%
Grafisch papier en karton	Totale markt 2015			779.000	
	Met certificaat 2015	272.000	143.000	414.900	53,3%
	Totale markt 2013			664.000	
	Met certificaat 2013	208.500	128.100	336.600	50,7%
Krantenpapier	Totale markt 2015			223.000	
	Met certificaat 2015	51.400	117.800	169.200	75,9%
	Totale markt 2013			237.700	
	Met certificaat 2013	91.400	67.000	158.400	66,6%
Verpakkingspapier en -karton	Totale markt 2015			1.499.000	
	Met certificaat 2015	1.039.300	5.400	1.044.700	69,7%
	Totale markt 2013			1.641.100	
	Met certificaat 2013	721.500	2.200	723.700	44,1%
Hygiënisch papier	Totale markt 2015			133.000	
	Met certificaat 2015	28.600	76.800	105.400	79,3%
	Totale markt 2013			147.900	
	Met certificaat 2013	15.500	60.800	76.400	51,6%
Overig papier	Totale markt 2015			17.000	
	Met certificaat 2015	4.000	1.400	5.400	31,4%
	Totale markt 2013			64.100	
	Met certificaat 2013	2.000	-	2.000	3,1%

De marktaandeelen binnen alle productgroepen laten een toename van het marktaandeel zien. Bij het interpreteren van de resultaten voor de productgroep grafisch papier en karton is het belangrijk er rekening mee te houden dat het marktaandeel binnen het grafisch papier met ca. 70% aanzienlijk hoger ligt dan voor het grafisch karton (ca. 20%).

Binnen het totaal gecertificeerde volume papier en karton dat op de Nederlandse markt is gebracht was in 2015 het aandeel FSC 80,0% en het aandeel PEFC 20,0% (figuur 4.3).

Figuur 4.3

Het aandeel FSC en PEFC binnen het totale volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd papier en karton op de Nederlandse markt in 2015.

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Conclusies

De marktmeting duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt in 2015 levert de volgende resultaten op:

- *Aandeel duurzaam geproduceerd hout*
Het in 2015 op de Nederlandse markt gebrachte aantoonbaar duurzaam geproduceerde volume gezaagd hout en plaatmateriaal bedraagt 4.485.000 m³ rhe⁴². Dat is 83,3% van de totale verbruikte hoeveelheid gezaagd hout en plaatmateriaal in 2015 in Nederland. Het aandeel FSC is 45,6% en PEFC 37,6% binnen het totale Nederlandse verbruik van gezaagd hout en plaatmateriaal.
- *Resultaten per productgroep*
De marktaandelen aantoonbaar duurzaam geproduceerd binnen de verschillende productgroepen laten een grote variatie zien:
 - Gezaagd naaldhout: 85,5%
 - Gezaagd tropisch hardhout: 63,3%
 - Gezaagd gematigd loofhout: 33,7%
 - Plaatmateriaal: 88,2%
- *Vergelijking met 2013*
Ten opzichte van de voorgaande marktmeting over het jaar 2013 is het marktaandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd toegenomen van 76,0% naar 83,3%. Binnen het gezaagd gematigd loofhout heeft het marktaandeel aantoonbaar duurzaam de meeste groei gehad, van 20,7% naar 33,7%. Ook de andere productgroepen is het marktaandeel gestegen ten opzichte van 2013, maar deze groei stond niet in verhouding tot die bij het gezaagd gematigd loofhout.
- *Herkomst gezaagd tropisch hardhout*
De belangrijkste landen van herkomst binnen het totale volume gezaagd tropisch hardhout zijn:
 - Maleisië: 35,5%
 - Kameroen: 19,6%
 - Gabon: 13,7%
 - Indonesië: 8,7%
 - Brazilië: 6,9%

⁴² rhe staat voor rondhouthequivalent. Een m³ rondhouthequivalent is de hoeveelheid rondhout die nodig is voor een bepaald volume product.

- *Binnen het segment aantoonbaar duurzaam geproduceerd gezaagd tropisch hardhout, zijn de belangrijkste landen van herkomst:*
 - Maleisië: 47,3%
 - Kameroen: 13,1%
 - Gabon: 9,8%
 - Indonesië: 9,3%
 - Brazilië: 7,8%
- *Hout met certificaat voor duurzaam bosbeheer in de b&u en GWW*

Er is naar schatting in 2015 ongeveer 2.353.000 m³ rhe gezaagd hout en plaatmateriaal door de burgerlijke en utiliteitsbouw verwerkt. Van dit volume is circa 91%, aan het begin van het bouwproces, als aantoonbaar duurzaam geproduceerd aan te merken. Door de GWW is in 2015 naar schatting 193.000 m³ rhe gezaagd hout en plaatmateriaal verwerkt. Van dit door de GWW verwerkte volume is 69% aantoonbaar duurzaam geproduceerd. De b&u en GWW verwerken respectievelijk 48% en 3% van het totale volume aan aantoonbaar duurzaam geproduceerd gezaagd hout en plaatmateriaal op de Nederlandse markt in 2015. Wanneer alleen wordt gekeken naar het totale volume gezaagd tropisch hardhout dat in 2015 op de Nederlandse markt is gekomen dan hadden de b&u en de GWW daarbinnen een aandeel van respectievelijk 46% en 32%.
- *Hout met een legaliteitsverklaring*

Het in 2015 op de Nederlandse markt gebrachte volume gezaagd hout en plaatmateriaal voorzien van een legaliteitsverklaring is 53.300 m³ rhe. Dat is 1% van het Nederlandse verbruik van gezaagd hout en plaatmateriaal in 2015. Het grootste aandeel binnen de legaliteitsverklaringen wordt ingenomen door FSC CW (68,1%).
- *Duurzaam geproduceerde pulp*

In 2015 kan 75,8% van de houtpulp (cellulose), die door de Nederlandse papier- en kartonfabrieken wordt ingezet, als aantoonbaar duurzaam geproduceerd worden aangemerkt.
- *Papier en karton met een certificaat voor duurzaam bosbeheer*

Er is in 2015 1.733.400 ton aantoonbaar duurzaam geproduceerd papier en karton op de Nederlandse markt gebracht. Deze hoeveelheid vertegenwoordigt een marktaandeel van 65,4% op de totale Nederlandse markt voor papier en karton.
- *Hout uit het Nederlandse bos*

Van de 541.000 m³ rondhout z.s. geogst in het Nederlandse FSC-bos is circa 316.000 m³ z.s. door Nederlandse bedrijven verwerkt. Daarvan is uiteindelijk 26.100 m³ gezaagd hout en 1.400 m³ paalhout met FSC-certificaat op de Nederlandse markt gebracht. Circa 11.500 m³ z.s. is ingezet voor de productie van karton met FSC-certificaat. In 2015 was er in Nederland nog geen PEFC-gecertificeerd bos beschikbaar.

5.2 Aanbevelingen

1. *Focus op emballage-industrie*

De emballage-industrie is dé sector om het marktaandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt binnen de productgroepen gezaagd naaldhout en gezaagd gematigd loofhout verder te vergroten. De emballage-industrie was in 2013 bijvoorbeeld goed voor meer dan 40% van het verbruik van gezaagd naaldhout en 70% van het verbruik van gezaagd gematigd loofhout⁴³. Daarom wordt er ook meteen een grote bijdrage geleverd aan het algehele marktaandeel indien het marktaandeel binnen de emballage-industrie toeneemt. Sinds de eerste marktmeting over het jaar 2005 heeft deze sector stappen gemaakt, maar het is voor de bedrijven in deze zeer concurrerende markt, met lage marges moeilijk grote stappen te maken in het (aantoonbaar) verduurzamen van hun houtstromen. Vanuit de sector wordt daarbij met name verwezen naar het feit dat er vanuit de klant geen vraag is naar aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout en dat dit ook geen rol speelt bij het gunnen van opdrachten. Het verdient aanbeveling om samen met deze sector een plan van aanpak te formuleren.

De Rijksoverheid kan hierbij een faciliterende rol vervullen door in het inkoopbeleid niet alleen te verwijzen naar de ingekochte producten, maar ook naar het transportmiddel waarin of waarop ze vervoerd worden (het zogenaamde ‘tijdelijke hout’). Pallets en transportkisten worden veelal als ‘slechts’ een transport middel gezien. Daarom wordt er niet of veel minder aandacht besteed aan het feit of deze producten voorzien zijn van een FSC- of PEFC-certificaat.

2. *Vergroten marktaandeel gezaagd loofhout*

De marktaandelen binnen de productgroepen gezaagd tropisch loofhout en met name gezaagd gematigd loofhout blijven met respectievelijk 63,3% en 33,7% nog steeds achter bij de andere twee productgroepen. Gerichtte acties binnen deze twee productgroepen liggen dan ook voor de hand.

a. Gezaagd tropisch hardhout

Als opdrachtgever van circa 80%⁴⁴ van de opdrachten binnen de GWW kunnen de rijksoverheid en ook lagere overheid een belangrijke bijdrage leveren aan het vergroten van het marktaandeel binnen deze productgroep. Door niet alleen 100% aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout te eisen in contracten, maar ook toezien op naleving van deze contracteis, kan het marktaandeel aanzienlijk toenemen.

Ook binnen de timmerindustrie, de b&u en de DHZ en tuinsector zijn gerichte acties nodig om het marktaandeel verder te vergroten. Hier ligt een belangrijke taak voor de het vervolg op de Green Deal die begin 2017 tot stand moet zijn gekomen (zie ook aanbeveling 5 ‘Hout is goud’).

b. Gematigd loofhout

In paragraaf 3.6 is een analyse gemaakt van de reden waarom het marktaandeel binnen deze productgroep al jaren achterblijft bij de overige productgroepen. De belangrijkste oorzaak ligt bij de emballage-industrie. Er is dan ook een zeer duidelijke link met aanbeveling 1.

Ook binnen bijvoorbeeld de meubelindustrie en interieurbouw, de vloerenindustrie,

⁴³ Oldenburger, J., C. de Groot. 2015. *Afzetmarkten van gezaagd hout en plaatmateriaal op de Nederlandse markt in 2013*. Stichting Probos, Wageningen.

⁴⁴ Oldenburger, J., C. de Groot, M. van Benthem. 2015. *Marktvraag, beschikbaarheid en prijs van aantoonbaar duurzaam geproduceerd tropisch hout. Onderzoek naar de redenen voor de inkoop van niet gecertificeerd hout en de meerprijs en beschikbaarheid van gecertificeerd hout*. Stichting Probos, Wageningen

bouw en utiliteitsbouw (bijv. restauraties), etc. zijn gerichte acties nodig voor het vergroten van het marktaandeel binnen deze productgroep.

Binnen het Nederlandse verbruik van gezaagd gematigd loofhout speelt populieren een zeer belangrijke rol. Dit hout wordt met name ingezet binnen de emballage-industrie, maar bijvoorbeeld ook voor de productie van uitvaartkisten. Daarbij doet zich het probleem voor dat een groot deel van het areaal populieren bossen/plantages in bijvoorbeeld Nederland en Vlaanderen, niet is gecertificeerd. Aan de ene kant, omdat het binnen FSC bijvoorbeeld niet mogelijk is om landschappelijke beplantingen die geen onderdeel uitmaken van een bos onder (full) FSC-certificering te brengen. Deze beplantingen zijn wel een belangrijke bron van het populieren. Aan de andere kant, omdat populierenbos in deze regio's vaak in eigendom is bij kleine particuliere eigenaren die het bos vanwege allerlei redenen (bijv. kleine oppervlakte, geen extra kosten willen maken, etc.) niet certificeren. Het verdient dan ook aanbeveling om te zoeken naar een manier waarop dit hout toch als aantoonbaar duurzaam geproduceerd kan worden aangemerkt. Bij voorkeur door deze beplantingen een plek te geven binnen bestaande certificeringssystemen.

3. *Uitbreiden scope*

Kant-en-klare houtproducten zijn niet in deze en de voorgaande marktmeting meegenomen. Deze producten vertegenwoordigen echter een zeer aanzienlijke houtstroom (ca. 56% qua waarde en ca. 28% qua hoeveelheid) binnen het Nederlandse verbruik van primaire en secundaire houtproducten (Oldenburger *et al.*, 2014). Daarom is het van belang voor bepaalde specifieke stromen kant-en-klare houtproducten het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerde houtvezel te bepalen. Gezien de problematiek rondom niet duurzame en/of illegale praktijken, is het nog eens extra relevant voor producten gemaakt van tropisch hout. Dit vraagt om een gedetailleerde studie, voor alle of een aantal belangrijke productgroepen. De resultaten van de detailstudie kunnen als basis dienen voor toekomstige marktmetingen.

Naast de kant-en-klare houtproducten valt ook houtige biomassa buiten de scope van deze marktmeting terwijl er steeds meer houtige biomassa, met name in de vorm van energiepellets, op de Nederlandse markt wordt gebracht. Het is belangrijk de duurzaamheid van deze stromen, voor zover dit niet is voorzien onder het Energieakkoord, te monitoren. Hierbij kan dezelfde definitie van duurzaamheid worden gehanteerd als binnen deze marktmeting.

4. *Branchegerichte doelstellingen en monitoring*

Er wordt aanbevolen dat sectoren, zoals bijvoorbeeld de emballagesector, de meubelsector en interieurbouw, retail/tuinsector, papier- en kartonsector etc., interne doelstellingen formuleren voor het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout binnen het door de leden verhandelde volume hout- en papier en kartonproducten. Een aanknopingspunt kan de nog op te zetten opvolger van de Green Deal Bevorderen duurzaam bosbeheer bieden. Hierbij is het belangrijk dat deze doelstellingen ambitieus zijn in relatie tot de marktaandelen in 2015 en dat ze worden gekoppeld aan een periodieke monitoring. Op basis van de uitkomsten uit de monitoring ontstaat ook voor deze sectoren inzicht in de stand van zaken met betrekking tot de toepassing van hout(producten) met een certificaat voor duurzaam bosbeheer en kunnen er waar nodig branche specifieke acties worden ontplooid. Transparantie speelt hierbij een belangrijke rol.

De VNP monitort het marktaandeel van FSC en PEFC binnen de door haar leden verwerkte grondstof en de geproduceerde producten. Het zou goed zijn wanneer ook de andere brancheverenigingen binnen de Nederlandse papier en karton sector/keten dit voorbeeld overnemen. Het verpakkingsconvenant zou hierbij een belangrijk hulpmiddel kunnen zijn.

5. *Hout is goud, maar alleen indien aantoonbaar duurzaam geproduceerd*

De branche moet niet alleen extern, maar ook intern uitdragen dat hout een zeer milieuvriendelijke grondstof is, maar dat dit alleen geldt indien het aantoonbaar duurzaam geproduceerd is. Niet voor niets wordt aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout als norm gehanteerd in LCA's (levenscyclus analyses) die voor houtproducten worden uitgevoerd. Hout scoort in recent uitgevoerde LCA's voor damwanden en kozijnen, uitstekend ten opzichte van concurrerende materialen. Echter, wanneer niet aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout wordt gebruikt, valt het resultaat negatief uit. Dit straalt negatief af op het imago van hout generiek en de geloofwaardigheid van de LCA's, zoals recent met de LCA voor pallets is gebeurd.

Voor de geloofwaardigheid is transparantie over de stand van zaken ten aanzien van het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout binnen de betreffende branche / productgroep daarbij een must.

6. *Vergroten aandeel gecertificeerd hout uit Nederlands bos*

Hout uit het Nederlandse bos en landschap levert een bijdrage van ongeveer 10% binnen het Nederlandse houtverbruik. De resultaten uit deze marktmeting laten echter zien dat in 2015 slechts 46% van het Nederlandse bosoppervlak gecertificeerd is. Als daarbij dan nog wordt meegenomen dat van het uit het Nederlandse FSC-gecertificeerde bos geogste hout slechts 59% daadwerkelijk met een FSC-certificaat wordt verkocht, dan is het duidelijk dat er in Nederland zelf nog werk aan de winkel is. Zeker als wordt meegenomen dat veel van dit hout in volgende schakels in de (rond)houtverwerking zijn certificaat verliest.

De hoofdreden dat een groot deel van het geogste volume niet met certificaat wordt geleverd, is het feit dat de klant er niet om vraagt. Opnieuw is hier de emballage-industrie een belangrijke klant. Het stimuleren van de vraag naar rondhout met een FSC- of PEFC-certificaat uit het Nederlandse bos zal dus automatisch resulteren in een hoger aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt.

Daarnaast wordt het lage aandeel gecertificeerd bos door Nederland niet het visitekaartje afgegeven dat andere landen stimuleert aantoonbaar duurzaam bosbeheer na te streven. Het zou goed zijn te bekijken op welke manier het FSC- en PEFC-gecertificeerde bosareaal kan worden vergroot. Het eerste Nederlandse bosareaal van 2.470 ha is in 2016 PEFC-gecertificeerd en wellicht helpt de mogelijkheid te kiezen tussen FSC of PEFC mee om het aandeel aantoonbaar duurzaam beheerd bos te laten stijgen.

7. *Kennisoverdracht*

Naast specifieke communicatie over het verschil tussen EUTR en duurzaam geproduceerd hout, blijkt er vrij breed in de sector en bij sector organisaties (die iets verder af van het product hout staan) sprake van een kennislacune. Deze kennislacune heeft betrekking op de volgende onderwerpen: het belang van duurzaam bosbeheer; hoe op de juiste manier duurzaam geproduceerd hout te specificeren en te herkennen; nut en noodzaak gebruik aantoonbaar duurzaam geproduceerd (tropisch) hout; hoe certificering van duurzaam bosbeheer en de keten werkt; etc. Het verdient aanbeveling deze kennislacune te vullen en daarmee de toepassing van aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout te vergroten.

6 Literatuur

Oldenburger, J., N.A. Leek, 2006. *Duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt 2005*. Stichting Probos, Wageningen

Oldenburger, J., A. Winterink, N.A. Leek. 2010. *Duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt in 2008*. Stichting Probos, Wageningen

Oldenburger, J., A. Winterink, C. de Groot. 2013. *Duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt in 2011*. Stichting Probos, Wageningen

Oldenburger, J., M. van Benthem, C. de Groot, M. Boosten, P. Jansen. 2014. *Import of secondary timber products by the EU28 - The Netherlands in focus*. Stichting Probos. Wageningen

Oldenburger, J., M. van Benthem. 2011. *Methode voor het bepalen van het aandeel duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt. Versie 4.0 23 december 2011*. Stichting Probos, Wageningen

Voncken, F., 2016. *De Rondhoutverwerkende industrie in 2015 – Intern rapport*. Stichting Probos, Wageningen

Bijlage 1. Conversiefactoren (CF)

Product	Eenheid	CF
gezaagd naaldhout	m ³	1,35
gezaagd loofhout	m ³	1,41
gezaagd tropisch loofhout	m ³	1,82
plaatmaterialen	m ³	1,58
fineer	m ³	1,45
triplex	m ³	1,65
spaanplaten	m ³	1,30
vezelplaten	m ³	1,45

Bijlage 2. Nederlands hout- en papierverbruik in 2015

In tabel II.1 is het Nederlandse houtverbruik in 2015 binnen de verschillende productgroepen weergegeven. Dit verbruikscijfer is berekend volgens de formule: import + productie – export = verbruik. De import- en exportcijfers zijn afkomstig uit de handelsgegevens van het CBS die door Probos zijn bewerkt en het productiecijfer is afkomstig van Probos.

Tabel II.1

Nederlands houtverbruik in 2013 per productgroep en het totaal (in m³ rhe) (bron CBS en Probos).

	Gezaagd Naaldhout	Gezaagd tropisch loofhout	Gezaagd gematigd loofhout	Plaatmateriaal	Totaal
Import	3.298.000	462.000	196.000	2.412.000	6.368.000
Export	615.000	76.000	101.000	492.000	1.284.000
Productie	174.000	13.000	69.000	46.000	302.000
Verbruik	2.857.000	399.000	164.000	1.966.000	5.386.000

In tabel II.2 is het Nederlandse papierverbruik in 2015 binnen de verschillende productgroepen weergegeven. Dit verbruikscijfer is berekend volgens de formule: import + productie – export = verbruik. De cijfers zijn afkomstig van het CBS (bewerkt door Probos), de VNP en Stichting Probos.

Tabel II.2

Nederlands papier- en kartonverbruik in 2013 per productgroep en het totaal (in ton) (bron. CBS, VNP en Probos).

	Grafisch papier (excl. kranten)	Krantenpapier	Hygiënisch papier	Verpakkingspapier en -karton	Overig papier	Totaal
Import	688.000	324.000	46.000	1.530.000	22.000	2.610.000
Export	800.000	101.000	26.000	1.817.000	5.000	2.749.000
Productie	891.000	0	113.000	1.786.000	0	2.790.000
Verbruik	779.000	223.000	133.000	1.499.000	17.000	2.851.000

Bijlage 3. Beschrijving Productgroepen

Gezaagd hout

Er is binnen de productgroep gezaagd hout zo goed mogelijk onderscheid gemaakt tussen naaldhout, tropisch⁴⁵ loofhout en gematigd loofhout. Dit is een uitdaging. Ondermeer omdat er op dit moment binnen bestaande monitoring, waaruit gegevens gebruikt worden, geen onderscheid tussen tropisch en niet-tropisch wordt gemaakt. Het land van herkomst kan hierin uitkomst bieden, maar biedt geen volledige garantie. Loofhout dat vanuit met name België en Duitsland wordt geïmporteerd kan ook van tropische oorsprong zijn. Daarom wordt bij voorkeur het onderscheid gematigd/tropisch al op het enquêteformulier gemaakt of wordt dit in de vorm van een aanvullende vraag achterhaald.

Plaatmateriaal

Binnen de productgroep plaatmateriaal kan een aantal verschillende producten worden geïdentificeerd. Het gaat dan om tri- en multiplex, vezelplaten (hardboard, zachtboard en MDF/HDF/LDF⁴⁶), spaanplaat en OSB⁴⁷. In verband met verschil in samenstelling (grondstof) van deze producten wordt bij voorkeur onderscheid tussen deze producten gemaakt. Met name binnen het tri- en multiplex is het kunnen onderscheiden van platen waarin tropisch²⁴ hout is verwerkt gewenst. Daarvoor is het niet voldoende om het land van herkomst van de platen te kennen, omdat ook in gematigde landen tropisch plaatmateriaal wordt geproduceerd. De bedrijven is daarom gevraagd onderscheid te maken tussen tropisch en niet-tropisch tri- en multiplex. De toplaag bepaalt of het al dan niet tot een tropische herkomst mag worden gerekend. Binnen haar eigen rapportage maakt de VVNH geen onderscheid tussen de verschillende plaatmaterialen. Daarom hebben de VVNH-leden een aanvullend inventarisatieformulier ontvangen waarin onder meer is gevraagd naar het aandeel tropisch plaatmateriaal binnen het totaalvolume.

Papier en karton

Binnen de productgroep papier en karton wordt, net als in de voorgaande marktmetingen, onderscheid gemaakt tussen de producten grafisch papier (excl. krantenpapier), krantenpapier, hygiënisch papier, grafisch karton en verpakkingskarton en is daarmee aansluiting gezocht bij internationale typering. Net als voor hout zijn deze producten nog niet tot kant-en-klare producten, zoals schrijfblokken, enveloppen en boeken verwerkt. Dergelijke kant-en-klare producten vallen buiten de scope van het onderzoek.

⁴⁵ Tijdens de berekening van het totale verbruik van tropisch zaaghout en tropisch plaatmateriaal wordt gebruik gemaakt van de codering die binnen de internationale handelsstatistieken wordt toegepast om productgroepen van elkaar te kunnen onderscheiden (gecombineerde nomenclatuur). Elke productgroep heeft zijn eigen code en op die manier zijn de productgroepen die bestaan uit hout van tropische boomsoorten te identificeren. In de enquête wordt de bedrijven gevraagd onder tropisch het volume gezaagd hout en plaatmateriaal in te vullen dat is geproduceerd van tropische houtsoorten. Bij plaatmateriaal bepaalt de toplaag of de plaat als tropisch of niet-tropisch wordt opgevat.

⁴⁶ Respectievelijk Medium-Density Fibreboard, High-Density Fibreboard en Low-Density Fibreboard.

⁴⁷ Oriented Strand Board (OSB) is een bepaald type plaatmateriaal.

Bijlage 4. Voorbeeld inventarisatieformulier

TERUG	Volumes aantoonbaar duurzaam en aantoonbaar legaal								
4. Wat was het volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout binnen het door u in 2015 geïmporteerde gezaagd NAALDHOUT, GEMATIGD LOOFHOUT, TROPISCH HARDHOUT en PLAATMATERIAAL? Wat was het volume aantoonbaar legaal hout? Raadpleeg de toelichting voor een uitleg over de wijze van invullen.									
	Totaal volume (in m ³)	Volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd (in m ³)			Volume aantoonbaar legaal (in m ³)				
		FSC	PEFC	PEFC-MTCS*	FSC CW**	SGS TLTV	OLB	VLO/VLC (Smartwood)	FLEGT
Gezaagd naaldhout	0								
Gezaagd gematigd loofhout	0								
Gezaagd tropisch hardhout	0								
Plaatmateriaal	0								
Tropisch multiplex									
Niet-tropisch multiplex									
Spaanplaat									
MDF									
Overige platen									
Totaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Aandeel duurzaam:	%	Aandeel aantoonbaar legaal:			%				
<p>* MTCS is goedgekeurd door PEFC internationaal en kan dus ook via de PEFC Chain of Custody naar Nederland komen. De inkoopcriteria voor duurzaam geproduceerd hout van de Nederlandse overheid zijn tot en met 2016 aangepast waardoor MTCS momenteel ingekocht kan worden binnen het duurzaam inkoopbeleid. Vanwege de aparte status die MTCS inneemt binnen het duurzaam inkoopbeleid wordt u gevraagd hout dat u met een PEFC-MTCS certificaat geïmporteerd heeft, apart op te geven.</p> <p>** CW = controlled wood</p>									
<p>U heeft het rapportageformulier 2015 afgerond. Dank u voor het invullen! Zou u zo vriendelijk willen zijn dit formulier te mailen naar: mail@probos.nl?</p>									

